

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ)

2022

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΟΝΟΜΑ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΕΠΩΝΥΜΟ : ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ
ΟΝ. ΠΑΤΡΟΣ : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΟΝ. ΜΗΤΡΟΣ : ΑΝΤΙΓΟΝΗ
ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ : ΝΑΜΑΤΑ (Δήμου Άσκίου-Έπαρχίας Βοίου) Κοζάνης
ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ : 09 Σεπτεμβρίου 1960
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - Πανεπιστημιόπολη
 157 84-ΑΝΩ ΙΛΙΣΙΑ, ΑΘΗΝΑ

ΣΠΟΥΔΕΣ

1966-1972: Δημοτικό Σχολείο Ναμάτων και 4ο Πτολεμαΐδος.

1972-1978: 1^ο Γυμνάσιο και 1^ο Λύκειο Πτολεμαΐδος.

1978-1982: Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμήμα Θεολογίας)· πτυχίο με βαθμό “Λίαν Καλῶς” [8,37].

1978-1980: Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν Θεσσαλονίκης· διετεῖς σπουδές στην Παλαιογραφία.

1983-1985: Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμήμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν)· ειδίκευση στὸ Κανονικὸ Δίκαιο, στὴν Ἑρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ στὴν Ὁρησκειολογία.

1981-1985: Νομική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμήμα Νομικό).

1984-1988: Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμήμα Ποιμαντικῆς)· πτυχίο με βαθμό “Ἀριστα” [9,00].

Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1983: Στρατιωτική Σχολή Πυροβολικοῦ (Ἀθήνα)-Ἐφεδρος Ἀξιωματικός Πυροβολικοῦ (Στρατιωτική θητεία: 31/1/1983-31/5/1985· Ἀπολυτήριο τοῦ Στρατοῦ με τὸν βαθμὸ τοῦ Ἀνθυπολοχαγοῦ ΠΒ).

Ὀκτώβριος-Νοέμβριος 1983: Ἀνώτατη Σχολή Πολέμου Θεσσαλονίκης, καθὼς καὶ συμμετοχή σὲ ἓνα μηνιαῖο Σεμινάριο (Μάιος 1984) στὴν Σχολή Στρατολογίας (Γ΄ Σῶμα Στρατοῦ-Θεσσαλονίκη).

Ὀκτώβριος 1988-Μάρτιος 1990: Νομική Σχολή (Faculté de Droit Jean Monnet de Sceaux-Université Paris XI) καὶ Σχολή Κανονικοῦ Δικαίου (Faculté de Droit canonique-Institut Catholique de Paris) Παρισίων (ταυτόχρονη προβλεπόμενη ἐγγραφή)· Διατμηματικὸ Μεταπτυχιακὸ δίπλωμα εἰδίκευσης Νομικῆς καὶ Κανονικοῦ Δικαίου (D.E.A. en Droit et en Droit canonique).

Ὀκτώβριος 1988-Δεκέμβριος 1990: Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόννης (Faculté des Lettres-Université Paris IV-Sorbonne)· Μεταπτυχιακὸ δίπλωμα εἰδίκευσης Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων καὶ Θρησκευτικῆς Ἀνθρωπολογίας (D.E.A. en Histoire des Religions et Anthropologie Religieuse).

Ὀκτώβριος 1991-Φεβρουάριος 1992: Νομική Σχολή (Faculté de Droit Jean Monnet de Sceaux-Université Paris XI) καὶ Σχολή Κανονικοῦ Δικαίου (Faculté de Droit canonique-Institut Catholique de Paris) Παρισίων· ἐξαμηνιαία συμμετοχή στὸ Διερωπαϊκὸ Διαπανεπιστημιακὸ Διατμηματικὸ Πρόγραμμα ERASMUS, στὸ Διδακτορικὸ Τμήμα Συγκριτικοῦ Κανονικοῦ καὶ Εὐρωπαϊκοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου GRATIANUS.

Μάρτιος 1990-Μάρτιος 1994: Νομική Σχολή (Faculté de Droit Jean Monnet de Sceaux-Université Paris XI) καὶ Σχολή Κανονικοῦ Δικαίου (Faculté de Droit canonique-Institut Catholique de Paris) Παρισίων (Διατμηματικὴ ταυτόχρονη προβλεπόμενη διπλὴ ἐγγραφή)· ἐναίσιμη Διδακτορικὴ διατριβὴ στὸ Δίκαιο (Νομικὴ Σχολή) καὶ ἐναίσιμη Διδακτορικὴ διατριβὴ στὸ Κανονικὸ Δίκαιο (Καθολικὸ Ἰνστιτοῦτο) παμψηφεῖ. Ἡ διατριβὴ ἐκπονήθηκε καὶ παρουσιάστηκε στὸ πλαίσιο τοῦ ἐνιαίου Εὐρωπαϊκοῦ Διαπανεπιστημιακοῦ Διδακτορικοῦ Προγράμματος ERASMUS, στὸ Διδακτορικὸ Τμήμα Κανονικοῦ Δικαίου GRATIANUS, καὶ ἔλαβε ἐπὶ πλέον τὴν διάκριση “Label européen” (με ἀριστεία εὐρωπαϊκὴ ἀναγνώριση καὶ ἰσχὺ). Ἐπίσης, ἐπιλέχθηκε γὰ βραβεῖο ἀπὸ τὴν Γαλλικὴ Ἀκαδημία (Prix “Maurice Picard”).

1989-1994: Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Chambésy-Γενεύη· συμμετοχή στὰ ἐτήσια Διεθνή 15νθήμερα Μεταπτυχιακὰ Σεμινάρια (10ο-15ο ἀντίστοιχα).

Σεπτέμβριος 1994-Ἰανουάριος 1997: Νομικὴ Σχολή Παρισίων (Faculté de Droit Jean Monnet de Sceaux-Université Paris XI)· ἐναίσιμη Διατριβὴ ἐπὶ Ὑφηγεσία παμψηφεῖ (*Habilitation à diriger les Recherches*) στὸ [Δημόσιο Ἐκκλησιαστικὸ] Δίκαιο.

Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1997: Οικουμενικό Ίνστιτούτο Προηγμένων Θεολογικῶν Σπουδῶν-Tantur στὴν Ἱερουσαλήμ· συμμετοχὴ σὲ ἑξαμηνιαῖο Διεθνὲς Θεολογικὸ (ἐρευνητικὸ-ἐπιμορφωτικὸ) Πρόγραμμα μὲ ἀξονικὸ ἀντικείμενο: «Θέματα Διαθρησκευτικῶν Σχέσεων, Βιβλικὴ Ἀρχαιολογία καὶ Ἱστορικο-κανονικὰ ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς».

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

1. 1980-1981: Ὑποτροφία ἀριστείας καὶ προόδου ἀπὸ τὸν Ὄργανισμὸ I.K.Y. τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὄντας στὸ 3^ο ἔτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (**Θεσσαλονίκη**).
2. 1988-1994: Ὑποτροφία ἀπὸ τὴν Comité Catholique pour la Collaboration Culturelle (Ρώμη), γιὰ διδακτορικὲς σπουδὲς 3^{ου} Κύκλου (ειδίκευση) στὸ Κανονικὸ Δίκαιο στὴν Γαλλία (**Παρίσι**).
3. 1989-1994: Ὑποτροφία ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Chambésy (**Γενεύη**), γιὰ συμμετοχὴ στὰ ἐτήσια Διεθνῆ Μεταπτυχιακὰ Σεμινάρια (10ο-15ο ἀντίστοιχα).
4. 1991-1993: Ὑποτροφία ἀπὸ τὸ κληροδότημα Βλάστης Ν. Κοζάνης Κων/νου Βέλλιου-Βαρώνου, γιὰ ὀλοκλήρωση Μεταπτυχιακῶν σπουδῶν στὴν ἀλλοδαπή (**Παρίσι**).
5. 1997: (Ἐξάμηνη) ὑποτροφία ἀπὸ τὸ “Οἰκουμενικὸ Ίνστιτούτο Προηγμένων Θεολογικῶν Σπουδῶν-Tantur” (Παράρτημα Παρισίων) γιὰ συμμετοχὴ στὸ Διεθνὲς Θεολογικὸ (ἐρευνητικὸ καὶ ἐπιμορφωτικὸ) Πρόγραμμα τοῦ Tantur (**Ἱερουσαλήμ**).

ΓΛΩΣΣΕΣ

Ἀρχαῖες

- Ἀρχαῖα Ἑλληνικά
- Λατινικά
- Ἑβραϊκά

Καθομιλούμενες

- Ἑλληνικά : Μητρικὴ γλῶσσα.
- Γαλλικά : Ανάγνωση, γραφή, ὁμιλία.
Καλοκαίρι 1988, Université Paris IV-Sorbonne, Παρίσι·
Certificat-ἐπίπεδο Supérieur B, Ὀκτώβριος 1988.
Διπλώματα: 2 Μεταπτυχιακὰ (1990), 2 Διδακτορικὰ (1994) καὶ 1 Ὑφηγεσία (1997).
- Ἀγγλικά : Ανάγνωση, γραφή, ὁμιλία.
Καλοκαίρι 1990 & 1991, International Study Centre, Δουβλίνο·
Certificate-ἐπίπεδο Higher Intermediate, Σεπτέμβριος 1991.
Ἰούλ. 2005 & Αὔγ. 2008, Eckersley School of English, Ὁξφόρδη.

- Ρωσικά : Ανάγνωση, γραφή, όμιλία (στοιχειώδεις επίπεδο)·
Ακαδημαϊκά έτη 1990-91 & 1991-92, I.N.A.L.C.O., Παρίσι·
Καλοκαίρι 1994, Μαθήματα Ρωσικής γλώσσας, Μόσχα.
- Ιταλικά : Ανάγνωση, γραφή, όμιλία (στοιχειώδεις επίπεδο)-Ρώμη· Καλοκαίρι 2017.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΦΕΡΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

(Α) Σεπτέμβριος 1985-Ιούνιος 2010: Καθηγητής Θεολόγος στην Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση (Φ.Ε.Κ. 237/3-9-1985, τ. Γ΄ – Α. Μ. 145306).

1992-1995 & 2000-2009: Καθηγητής Θρησκευτικών, Θεολογίας και τής Νεοελληνικής Γλώσσας, αποσπασμένος από το ΥΠΕΠΘ στα Έλληνικά Σχολεία τής Γαλλίας (Παρίσι), τής Έσθονίας (Ταλλίνη-Tartu) και τής Λεττονίας (Ρίγα)· 12 χρόνια συνολικά εκπαιδευτικής απόσπασης στο έξωτερικό (Δυτική και Βόρεια Ευρώπη).

Άκαδ. έτος 1993-1994: Διδασκαλία τής Νεοελληνικής Γλώσσας στο CFA VENTE-Mission Europe (Πανεπιστημιακή Σχολή) στο Παρίσι.

Όκτώβριος 1994: Καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στην Όρθόδοξη Θεολογική Σχολή του Αγίου Σεργίου Παρισίων (μέχρι σήμερα-2022).

1995-1997: Καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Βελλᾶς Ίωαννίνων.

Φεβρουάριος 1998-Φεβρουάριος 2000: Διευθυντής/Σχολάρχης του Ένιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου-Οικοτροφείου Κιλκίς (Άπόφαση Α2/179/11-2-1998/Γενική Διεύθυνση Θρησκευμάτων/Δ/νση Εκκλησιαστικής Έκπ/σης/Τμήμα Α΄/Υπουργού του ΥΠΕΠΘ).

Νοέμβριος 2000: Τακτικός Καθηγητής στο “Διαπανεπιστημιακό Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών Συγκριτικού Κανονικού και Ευρωπαϊκού Εκκλησιαστικού Δικαίου” ERASMUS–ΣΩΚΡΑΤΗΣ/GRATIANUS στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Παρισίων XI (Faculté de Droit Jean Monnet de Sceaux-Université Paris XI).

Νοέμβριος [4] 2008 (Έκλογή) και Ιούνιος [7] 2010 (Διορισμός): Τακτικός (Πρωτοβάθμιος) Καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στην Θεολογική Σχολή Αθηνών (Τμήμα Θεολογίας) του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών-ΕΚΠΑ (Φ.Ε.Κ. διορισμού, αριθμ. 464/7-6-2010, τεύχ. Γ΄ – Α.Μ. 145306 και στην ΑΠΕΛΛΑ – Α.Μ. 4273).

Σεπτέμβριος 2019: Πρόεδρος για δύο (2) τριετείς θητείες (2019-22 και 2022-25) του μεικτού θεσμικού Όργάνου Πολιτείας και Έκκλησίας, του Ανωτάτου Έπιστημονικού Συμβουλίου (Α.Ε.Σ.) του Υ.ΠΑΙ.Θ., τής Τριτοβάθμιας Εκκλησιαστικής Έκπαίδευσης τών τεσσάρων (4) Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών (Α.Ε.Α.) τής Έπικράτειας με κοινή πρόταση τής Έκκλησίας και τής Πολιτείας και άπόφαση τής Υπουργού Παιδείας κ. Ν. Κεραμέως (ΦΕΚ 690/3-9-2019/τεύχ. Υ.Ο.Δ.Δ., σελ. 3201, και ΦΕΚ 250/28-3-2022/τεύχ. Υ.Ο.Δ.Δ., σελ. 1179, αντίστοιχα).

(Β) *Έπισκέπτης Καθηγητής* στις παρακάτω Πανεπιστημιακές Σχολές (1994-2022): Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Βελλᾶς Ίωαννίνων (1995-1997), Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Ήρακλείου Κρήτης (1997), Ίνστιτούτο Οίκουμενικῶν Σπουδῶν του Tantar τής Ίερουσαλήμ (1997), Θεολογική Ακαδημία Δυρραχίου Άλβανίας (1999-2015), Θερινό Ίνστιτούτο του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ στο Suprasl Πολωνίας (1999), Θεολογική Σχολή του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2000), Σχολή Κανονικού Δικαίου του Καθολικού Ίνστιτούτου Παρισίων και Νομική

Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων XI τοῦ Sceaux (2000-2022) (Ἀπόφαση Συγκλήτου ΕΚΠΑ τῆς 14-1-2010· Φ.Ε.Κ. 1862/22-8-2011, τεῦχ. Β'), Θεολογικὸ Σεμινάριο τῆς Yaoundé Καμερούν (2001), Θεολογικὸ Σεμινάριο “Ἅγιος Πλάτων” τῆς Ταλλίνης Ἑσθονίας (2001-2022), Ἰνστιτούτο Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σπουδῶν “Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος” Βρυξελλῶν (2001-2021), Ἰνστιτούτο Ὁρθοδόξου Θεολογίας “Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός” τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Balamand Λιβάνου (2002-2008), Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου (2002-2005, 2009, 2012-13, 2014, 2016 & 2019), Πανεπιστημιακὲς Σχολές τοῦ Ἐλευθέρου Πανεπιστημίου Saint-Louis τῶν Βρυξελλῶν (2003), Θεολογικὴ Σχολή τῆς Cluj-Napoca Ρουμανίας (2004-2005), Ἑλληνικὸ Ἀνοικτὸ Πανεπιστήμιο/ΕΑΠ-Τμῆμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν (Παράρτημα Θεσσαλονίκης)-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (2006 καὶ 2007), Θεολογικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Tartu Ἑσθονίας (2005-2022), Λουθηρανικὸ Θεολογικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Ταλλίνης Ἑσθονίας (2006-2009), Φιλοσοφικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ταλλίνης τῆς Ἑσθονίας (2007-2008), Θεολογικὴ Σχολή τῆς Kinshasa τοῦ Ὁρθοδόξου Πανεπιστημίου τοῦ Κονγκό (2011, καί, διαδικτυακά, 2015-2018), Θεολογικὸ Σεμινάριο “Ἅγιος Νεκτάριος” τοῦ Ἀνταναναρίβο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαδαγασκάρης (2014), Λαϊκὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν [Ἰδιωτικὸ Πανεπιστημιακὸ Ἴδρυμα, στό Τμῆμα Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας] τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ» (2014-2022), Προτεσταντικὸ Ἰνστιτούτο Θεολογίας Παρισίων (2017-2020).

(Γ) Ἰούνιος-Αὔγουστος 1986: Καθηγητὴς τῆς *Ἑρμηνείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς* στὴν (3μηνιαία) Σχολή Ἱερατικῆς Ἐπιμορφώσεως (ΣΙΕ) στὴν Καστοριά.

Ἀκαδ. ἔτη 1995-1997: Διδασκαλία τῆς *Θρησκευολογίας* στὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Βελλᾶς Ἰωαννίνων.

Ἀκαδ. ἔτος 1995-1997: Διδασκαλία τῆς *Γαλλικῆς Γλώσσας* στὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Βελλᾶς Ἰωαννίνων.

Δεκέμβριος 1996: Ἐγκριση ἐπάρκειας προσόντων διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς Γλώσσας ἀπὸ τὸ ΥΠΕΠΘ (Ἀπόφαση Δ5/15207/914/5-12-1996/Δ/νση Ἰδιωτικῆς Ἐκπ/σης/Τμῆμα Γ'/ΥΠΕΠΘ).

(Δ) Ἀπὸ τὸ 1998: *Διευθυντὴς* τῆς ἐπιστημονικῆς σειρᾶς “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη” τῶν Ἐκδόσεων ΕΠΕΚΤΑΣΗ-Θεσσαλονίκη/Κατερίνη· 41 δημοσιευμένοι τίτλοι μέχρι τὸ 2020.

Ἀπὸ τὸ 2007: *Διευθυντὴς* τῆς ἐπιστημονικῆς σειρᾶς “Θεολογία καὶ Ἱστορία” (“Ajalugu ja Teoloogia”) τῶν Ἐκδόσεων τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου “Ἁγίου Πλάτωνος” Ταλλίνης τῆς Ἀυτονόμου Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας· 5 δημοσιευμένοι τίτλοι μέχρι τὸ 2020.

Ἀπὸ τὸ 2012: *Διευθυντὴς* τῆς ἐπιστημονικῆς σειρᾶς “Νομοκανονικὰ Ἀνάλεκτα” τῶν Ἐκδόσεων ΓΡΗΓΟΡΗ-Αθήνα· 15 δημοσιευμένοι τίτλοι μέχρι τὸ 2021.

1999-2005: *Μέλος* τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνόδου Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων τῆς Γαλλίας (ΑἴΟΦ).

2001-2004: *Πρωτοσύγκελλος* τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γαλλίας (Κληρικο-λαϊκὴ Συνέλευση τῆς Μητροπόλεως [25 Μαΐου 2001]).

2001-2006: *Συν-Γραμματέας (ἐπικρατείας) τῆς Γαλλίας* τῶν Ὁρθοδόξων στοὺς Συμβούλιον τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γαλλίας (CÉCEF), μετὰ ἀπὸ ὁμόφωνη ἀπόφαση (12 Δεκεμβρίου 2001) τῆς Συνελεύσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων τῆς Γαλλίας (ΑἴΟΦ).

2002-2005: *Ἱερατικῶς Προϊστάμενος* τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Στεφάνου Παρισίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γαλλίας.

2003-2006: *Μέλος* τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου Προσανατολισμῶν τοῦ Ἀνωτέρου Ἰνστιτούτου Οἰκουμενικῶν Σπουδῶν (ΙΣΕΟ) τοῦ Καθολικοῦ Ἰνστιτούτου Παρισίων.

Από το 2004: Μέλος της 5μελοῦς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Σχεδίου “Τὰ Πανεπιστήμια τάσεων γιὰ τὴν Εὐρώπη” (“Les Universités ‘de tendance’ pour l’Europe”) τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς (Commission Européenne) καὶ Συντονιστῆς γιὰ ὅλα τὰ “Πανεπιστήμια τάσεων” τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν 27 Κρατῶν-Μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Από το 2004 (μέχρι σήμερα): Πρόεδρος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Forum τῶν Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως (European Forum of Orthodox Schools of Theology-EFOST).

Από το 2019 (μέχρι σήμερα): Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου (ΑΕΣ), τῆς Τριτοβάθμιας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Υ.ΠΑΙ.Θ..

Από το 2022 (μέχρι το 2026): Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν (Society for the Law of Eastern Churches-SLEC).

➤ Μέλος τῶν Πανεπιστημιακῶν Ἐρευνητικῶν Κέντρων:

- “Δίκαιο καὶ Θρησκευτικὲς Κοινωνίες” (“Droit et Sociétés Religieuses”-DSR) τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Παρίσι XI (ἀπὸ το 2000).
- “Ἰνστιτοῦτο Ἐρευνῶν γιὰ τὴν Μελέτη τῶν Θρησκειῶν” (Institut de Recherches pour l’Étude des Religions-I.R.E.R.) τοῦ Πανεπιστημίου Παρίσι IV τῆς Σορβόννης (ἀπὸ το 2004).
- “Ἰδρυμα Ἐρευνῶν γιὰ τὴν Ἐπιστήμη τῶν Θρησκειῶν” (Fondazione per le Scienze Religioze) τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Bologna (Μέλος τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς [ἀπὸ το 2017]).

➤ Μέλος Διεθνῶν Ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν Κανονικοῦ Δικαίου:

- Ἐταιρείας Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν – Βιέννη (ἀπὸ το 1990).
- Société Internationale de Droit Canonique [SIDC] – Παρίσι (ἀπὸ το 1994).
- Consociatio Internationalis Studio Juris Canonici Promovendo – Ρώμη (ἀπὸ το 2004).
- Ἐταιρείας Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου – Ἀθήνα (ἀπὸ το 2014).

➤ Μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιστημονικῶν Περιοδικῶν:

- τοῦ Γαλλικοῦ Θεολογικοῦ Περιοδικοῦ “Contacts” – Παρίσι (2001-2022).
- τοῦ Ἰταλικοῦ Νομικοῦ Περιοδικοῦ “Diamon” – Φλωρεντία (2001).
- τοῦ Γαλλικοῦ Περιοδικοῦ “Unité des Chrétiens” – Παρίσι (2002-2006).
- τοῦ Γαλλικοῦ Περιοδικοῦ “Le Messager Orthodoxe” – Παρίσι (2003-2009).
- τοῦ Ἑσθονικοῦ Θεολογικοῦ Περιοδικοῦ “Usk ja Elu” – Ταλλίνη (2005-2022).
- τοῦ Ἀγγλόφωνου Θεολογικοῦ Περιοδικοῦ “Analogia” – Ἀθήνα (2016-2021).
- τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεολογικοῦ Περιοδικοῦ “Θεολογία” – Ἀθήνα (2017 & 2018).

➤ Μέλος τῆς Μεικτῆς Ἐπιτροπῆς Διμεροῦς Διαλόγου:

- Ρωμαιοκαθολικῶν-Ὁρθοδόξων Γαλλίας (1999-2006).
- Προτεσταντῶν-Ὁρθοδόξων Γαλλίας (1999-2006).
- Καθολικῶν-Ὁρθοδόξων τοῦ Διεθνοῦς Ἀκαδημαϊκοῦ Διαλόγου (ἀπὸ 2004).
- Καθολικῶν-Ὁρθοδόξων τοῦ Διεθνοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Διαλόγου (2005-2008).
- Λουθηρανῶν-Ὁρθοδόξων Ἑσθονίας (ἀπὸ το 2006).

(Ε) Από το 1985: Ὁμιλίαι, διαλέξεις, εἰσηγήσεις, ἀνακοινώσεις σὲ ἐπιστημονικὰ συνέδρια (σὲ 98 Συνέδρια μὲ εἰσηγήσει), ἀκαδημαϊκὲς ἀνταλλαγές, συναντήσεις φοιτητῶν-νέων, ἐνοριῶν κ.λπ.

ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

- Σύνθεση κειμένου (Χειρισμός Η/Υ): Word και Excel σὲ Macintosh και σὲ IBM (Word 1998, 2004, 2007, 2010, & 2017), Microcal και PowerPoint.
- Δεδομένα βάσης: File Maker Pro 5.5.
- Άλλες: Γνώσεις προσεγγίσεως Τραπεζῶν πληροφορικῆς ἐπιστημονικῶν δεδομένων, Χρήση Πολυδιαυλικῶν Μέσων και Διαδικτύου (Internet).

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ-ΜΕΛΕΤΕΣ

I. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (στὸ Δίκαιο και στὴν Θρησκευολογία)

1. *L'Église orthodoxe de Grèce en tant qu'autocéphale dans le cadre politique de l'époque néo-hellénique (1821-1989)-Approche "nomocanonique"* [Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὡς Ἀυτόκεφαλη στὸ πολιτικὸ πλαίσιο τῆς νεοελληνικῆς ἐποχῆς (1821-1989)-Νομοκανονικὴ προσέγγιση], (Διπλωματικὴ ἐργασία), Παρίσι, ὑποβληθεῖσα στὴν Νομικὴ Σχολὴ Jean Monnet τοῦ Πανεπιστημίου Paris XI και στὴν Σχολὴ Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Καθολικοῦ Ἰνστιτούτου Παρισίων, 1989, 200-LXXII σελ.
2. *La question de l'Hénothéisme* [Τὸ ζήτημα τοῦ Ἐνοθεϊσμοῦ], (Διπλωματικὴ ἐργασία), Παρίσι, ὑποβληθεῖσα στὴν Σορβόννη τοῦ Πανεπιστημίου Paris IV, 1990, 100-xxxv σελ.

II. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ (στὸ Δίκαιο και στὸ Κανονικὸ Δίκαιο)

1. *Le Patriarcat œcuménique de Constantinople, les Églises autocéphales orthodoxes de Chypre et de Grèce, et la Politeia monastique du Mont Athos dans l'Europe unie—Approche nomocanonique* [Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ΚΠόλεως, οἱ Ὁρθόδοξες Ἀυτόκεφαλες Ἐκκλησίες Κύπρου και Ἑλλάδος, και ἡ Μοναστικὴ Πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη-Νομοκανονικὴ προσέγγιση], ἐναίσιμη διδακτορικὴ διατριβὴ στὸ Δίκαιο και στὸ Κανονικὸ Δίκαιο, ὑποβληθεῖσα στὴν Νομικὴ Σχολὴ Jean Monnet τοῦ Πανεπιστημίου Paris XI και στὴν Σχολὴ Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Καθολικοῦ Ἰνστιτούτου Παρισίων, 3 τόμ., Παρίσι, 26 Μαρτίου 1994, 974 [κείμενο] και 650 [παραρτήματα] σελ. (Ἐπίσης, ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ ἐκδόθηκε, σὲ 3 τόμους καθὼς και σὲ μικροφίλμς, σὲ φωτοτυπικὴ ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ἐργαστήριο Ἀναδημοσίευσης Διατριβῶν τῆς Γαλλίας, Λίλλη 1994).

III. ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΥΦΗΓΕΣΙΑ (στὸ [Ἐκκλησιαστικὸ] Δίκαιο)

1. *Comment le Monachisme fut confirmé par les canons de l'Église et les lois de l'Empire romain (3e-7e siècles) (Contribution à l'étude nomocanonique de la réception du Monachisme)* [Πῶς κατοχυρώθηκε ὁ Μοναχισμὸς ἀπὸ τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας και τοὺς Νόμους τῆς Ρωμαϊκῆς

Αὐτοκρατορίας (3ος-7ος αἰώνας) (Συμβολὴ στὴν νομοκανονικὴ μελέτη ἀποδοχῆς τοῦ Μοναχισμοῦ)], ἐναίσιμη διατριβὴ ἐπὶ Ὑφηγεσίᾳ (Habilitation à diriger les Recherches [Hdr.]) στὸ Δημόσιο Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο, ὑποβληθεῖσα στὴν Νομικὴ Σχολὴ Jean Monnet τοῦ Πανεπιστημίου Paris XI, Παρίσι, 18 Ἰανουαρίου 1997, 260 σελ.

IV. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

1. *La Question de l'Hénothéisme* (Τὸ ζήτημα τοῦ Ἐνοθεϊσμοῦ), [Ἀνάτυπο ἀπὸ ἄρθρο στὸ περιοδικὸ *Θεολογία* (τ. 62, τεύχ. 3 καὶ 4 (1991), σελ. 502-527 καὶ 820-837· τ. 63, τεύχ. 1 (1992), σελ. 132-155)], Ἀθήνα, Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 1992, 79 σελ. (Ἀνατύπωση).

2α. *Cours de Droit Canon. Introduction aux Sources de la Tradition canonique de l'Église [Aide-mémoire]* (Μαθήματα Κανονικοῦ Δικαίου. Εἰσαγωγή στὶς Πηγές τῆς Κανονικῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας [*Μνημόνιο*]), Παρίσι, ἐκδ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἁγίου Σεργίου Παρισίων (σειρὰ “Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση δι’ Ἀλληλογραφίας”-FTC 1), ¹1995 καὶ ²2000, 256 σελ. (*Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές*).

2β. Μαθήματα Κανονικοῦ Δικαίου. *1ο Μέρος*-“Οἱ Κανονικὲς Πηγές” (*Μνημόνιο*), γιὰ τοὺς φοιτητές τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Βελλᾶς Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα, 1995-96, 243 σελ. (Ἀδημοσίευτο πολυγραφημένο *Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές*).

3. *Le Patriarcat œcuménique de Constantinople (y compris la Politeia monastique du Mont Athos) dans l'Europe unie (Approche nomocanonique)* (Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Μοναστικῆς Πολιτείας τοῦ Ἁγίου Ὄρους) στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη (Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρὰ “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 1), 1998, 941 σελ.

4. *L'Église autocéphale de Chypre dans l'Europe unie (Approche nomocanonique)* (Ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη (Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρὰ “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 2), 1998, 337 σελ.

5. *L'Église de Grèce dans l'Europe unie (Approche nomocanonique)* (Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη (Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρὰ “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 3), 1998, 1001 σελ.

6. *Essai de bibliographie (ad hoc) pour l'étude des questions de l'Autocéphalie, de l'Autonomie et de la Diaspora (Contribution bibliographique à l'étude des questions-Essai préliminaire)* (Δοκίμιο Βιβλιογραφίας (*ad hoc*) γιὰ τὴν μελέτη τῶν ζητημάτων τοῦ Αὐτοκεφάλου, τοῦ Αὐτονόμου καὶ τῆς Διασπορᾶς (Βιβλιογραφικὴ συμβολὴ στὴν μελέτη τῶν ζητημάτων-Προκαταρκτικὴ παρουσίαση), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρὰ “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 7), 2000, 105 σελ.

7. *Η Ὁρθοδοξία στὸν 20ὸ αἰῶνα*, τ. Β' (ΟΡΘ 51/Β), *Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνηση*, Πάτρα, Ἑλληνικὸ Ἄνοικτὸ Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)-Σχολὴ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν, 2001, 159 σελ. (Συνέκδοση). (*Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές*).

8. *The Autonomous Orthodox Church of Estonia/L'Église autonome orthodoxe d'Estonie (Approche historique et nomocanonique)* (Ἡ Αὐτόνομη Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας (Ἱστορικὴ καὶ Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά "Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη", ἀρ. 11), 2002, 460 σελ. (Συνέκδοση).

9. *La réception nomocanonique du Monachisme (2e-7e siècles). (Comment le monachisme fut confirmé par les canons de l'Église et les lois de l'Empire romain)-Préface J. Gaudemet*, [Thèse d'Habilitation à diriger les Recherches (Hdr.)-1997] (Ἡ νομοκανονικὴ ἀποδοχὴ τοῦ Μοναχισμοῦ (2ος-7ος αἰῶνας). (Πῶς κατοχυρώθηκε ὁ Μοναχισμὸς ἀπὸ τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς Νόμους τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας)-Πρόλογος τοῦ καθηγητῆ J. Gaudemet, [Διατριβὴ ἐπὶ Ὑφηγεσίᾳ-1997], Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά "Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη", ἀρ. 14), 2004, 494 σελ.

10a. *Essais d'Économie canonique. Esquisse d'introduction à la Théologie canonique* (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας. Σχεδιάσμα Εἰσαγωγῆς στὴν Κανονικὴ Θεολογία), Παρίσι, ἐκδ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Ἁγίου Σεργίου» Παρισίων (σειρά "Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση δι' Ἀλληλογραφίας"-FTC 2), 2005, 325 σελ. (*Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές*).

10b. *Kiriku teoloogia ja kanoonilise teoloogia dialektiline suhe (Teoloogilised ja kanoonilised uurimused)* (Ἐκκλησιολογικὴ Θεολογία καὶ Κανονικὴ Θεολογία σὲ διαλεκτικὴ σχέση (Θεολογικὰ καὶ Κανονικὰ Δοκίμια)), Ταλλίνη, ἐκδ. τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου «Ἁγίου Πλάτωνος» Ταλλίνης, 2007, 164 σελ. (στὰ ἐσθονικά). (*Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς Προπτυχιακοὺς φοιτητὲς τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου «Ἁγίου Πλάτωνος» Ταλλίνης, καθὼς καὶ γιὰ τοὺς Προπτυχιακοὺς (L 2 & L 3) καὶ Μεταπτυχιακοὺς φοιτητὲς (M 1) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Tartu, κατὰ περίπτωσιν*). (*Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές*).

11. *Essais de Droit canonique orthodoxe* (Δοκίμια Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου), Φλωρεντία, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche "Cesare Alfieri" (σειρά "Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series", ἀρ. 38), 2005, 123 σελ.

12. *Κανονικὰ Ἄμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά "Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη", ἀρ. 19), 2006, 318 σελ.

13. *Πολιτεία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ Θρησκευόμενα στὴν Ἑλλάδα*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά "Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη", ἀρ. 16), 2006, 462 σελ. (Συνέκδοση).

- 14.** *State, Orthodox Church and Religions in Greece*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονική Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 17), 2008, 452 σελ. (Συνέκδοση).
- 15.** *Õnnetus olla väike kirik väikesel maal. Teoloogiline tõde Eesti Õigeusu Kiriku kohta (Τὸ δυστύχημα τοῦ νὰ εἶσαι μικρὴ Ἐκκλησία σὲ μία μικρὴ Χώρα. Ἡ θεολογικὴ ἀλήθεια γιὰ τὸ ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα στὴν Ἑσθονία)*, Ταλλίνη, έκδ. τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου «Ἁγίου Πλάτωνος» Ταλλίνης (σειρά “Θεολογία καὶ Ἱστορία”, ἀρ. 1), 2007, 240 σελ. (δίγλωσσο: ἐσθονικὰ καὶ ρωσσικά).
- 16.** *Ἀπὸ Δωρικὰνάματα, τὰ Νάματα (Πιπιλίστσα) Ἀσκίου-Βοῖου Κοζάνης (Ἀπὸ τὴν δωρικὴ ἀμφιλύκη στὴν ῥωμαϊκὴ ἀντιπελάργωση καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸ ἀποκόρημα-Ἕνα ἀνεμώλιο ὁδοιπορικὸ στὸν ῥοώδη χρόνο καὶ τὴν Ἱστορία)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση, 2012, 727 σελ. (Συνέκδοση).
- 17.** *Ἡλιαχτίδα στὴν νομοκανονικὴ ἀμφιλύκη. Ἐπιστημονικὸ Μνημόσυνο τοῦ Καθηγητῆ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Χαράλαμπου Παπαστάθη*, Θεσσαλονίκη, έκδ. Σάκκουλα Α.Ε., 2013, X+84 σελ. (Συνέκδοση).
- 18.** *Κανονικὰ Ἐμμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας II)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 29), 2015, 684 σελ.
- 19.** *Τὸ Corpus Canonum τῆς Ἐκκλησίας (1ος-9ος αἰώνας). Τὸ κείμενο τῶν Ἐκκλησιακῶν Ἱερῶν Κανόνων/Le Corpus Canonum de l'Église (1er-9e siècles). Le texte des Saints Canons ecclésiiaux*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 30), 2015, 1129 σελ. (Δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικά).
- 20.** *Πηγὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς «Διασπορᾶς» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου/Sources de la «Diaspora» européenne du Patriarcat œcuménique de Constantinople*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 31), 2015, 992 σελ. (Πολύγλωσσο) (ὑπὸ ἔκδοση).
- 21.** *La Politeia monastique du Mont Athos dans l'Europe unie (Approche nomocanonique)* (Ἡ Μοναστικὴ Πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη (Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 34), 2023, 560 σελ. (ὑπὸ ἔκδοση).
- 22.** *Ἡ ἀντικανονικὴ Γονυκλισία τῆς Κυριακῆς (Πατερικὴ καὶ Κανονικὴ μαρτυρία)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, έκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 33), ¹2017 καὶ ²2019, 122 σελ. Τὸ ἴδιο, Mitropolit Grigorie D. Papathomás, *Îngenuncherea. Îndreptar Canonic* (Traducere din limba greacă protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă), București-Βουκουρέστι, Editura Metafrază, 2022, 135 σελ. (στὰ ρουμανικά).

23. Архим. Григорий Д. Папатомаc, *Съвременни и бѣдеци предизвикателства пред Православната църква (Исторически, еκκλeσιολογичен и каноничен подход)* [Архим. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Σύγχρονες και μελλοντικές Προκλήσεις για την Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Ἱστορική, ἐκκλeσιολογική και κανονική προσέγγιση)*-Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS], *Défis contemporains et futurs pour l'Église orthodoxe (Approche historique, ecclésiologique et canonique)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονική Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 37), 2019, 584 σελ. (στὰ βουλγαρικά).

24. *Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας (1ος-9ος αἰώνας). Τὸ Corpus Canonum τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀχιλειτίας ἀπὸ τὸν Νομοκάνονα τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου (883)*, Ἀθῆναι, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (σειρά “Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Νομοκανόνων”-BEN, ἀρ. 1), 2019, 751 σελ.

25. *Εἰσαγωγή στὸ Κανονικὸ Δίκαιο και τὴν Κανονικὴ Οἰκονομία (Σχεδιάγραμμα Εἰσαγωγῆς-Προθεωρία Κανονικῆς Οἰκονομίας)* [Κανονικὸ Ἐγχειρίδιο-Syllabus 2021], Ἀθῆναι, Θεολογικὴ Σχολή/Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν [e-class, σὲ ἀρχεῖο τοῦ μαθήματος τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου], ¹2015 καὶ ²2021, καθὼς καὶ ἀναρτημένο στὴν Πανεπιστημιακὴ Ἱστοσελίδα <<http://uoa.academia.edu/GrigoriosPapathomas>>, 360 σελ. Τὸ ἴδιο (σὲ περιοδικὲς συνέχειες), ἐν *Ἐφημέριος*, **τ. 68 (2019)**, τεῦχ. 1, σελ. 26-28· τεῦχ. 2, σελ. 28-30· τεῦχ. 3, σελ. 25-27· τεῦχ. 4, σελ. 25-27· τεῦχ. 5, σελ. 25-27· τεῦχ. 6, σελ. 27-28, **τ. 69 (2020)**, τεῦχ. 1, σελ. 27-28· τεῦχ. 2, σελ. 29-31· τεῦχ. 3, σελ. 27-29· τεῦχ. 4, σελ. 34-36· τεῦχ. 5, σελ. 30-32· τεῦχ. 6, σελ. 29-31, καὶ **τ. 70 (2021)**, τεῦχ. 1, σελ. 25-27· τεῦχ. 2, σελ. 29-30· τεῦχ. 3, σελ. 29-30· τεῦχ. 4, σελ. 26-27· τεῦχ. 5, σελ. 29-31· τεῦχ. 6, σελ. 32-33, **τ. 71 (2022)**, τεῦχ. 1, σελ. 30-32· τεῦχ. 2, σελ. 31-33· τεῦχ. 3, σελ. 33-34· τεῦχ. 4, σελ. 31-34· τεῦχ. 5, σελ. 32-34· τεῦχ. 6, σελ.

26. *La Question ecclésiale bulgare/Τὸ Βουλγαρικὸ Ἐκκλησιακὸ Ζήτημα/Българският църковен въпрос (1992-1998-2009). Avis canonique/Κανονικὴ Γνωμοδότηση/Κανονично експертно мнение*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 41), 2020, 178 σελ. (Τρίγλωσσο: γαλλικά, ἑλληνικά καὶ βουλγαρικά).

27. *Τρεῖς Λόγοι στὴν Ἀθήνα*, Ἀθήνα-Περιστέρη, 2021, 95 σελ.

Ἵπὸ ἔκδοση/Δημοσίευση προσεχῶς

28. *Textes législatifs en matière ecclésiastique de droit ecclésiastique européen-Grèce* [Recueil de textes juridiques et nomocanoniques traduits en français (2023)] (Νομοθετικὰ κείμενα Εὐρωπαϊκοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου-Ἑλλάδα [Συλλογὴ ἑλληνικῶν νομικῶν καὶ νομοκανονικῶν κειμένων μεταφρασμένων στὴν Γαλλικὴ γλῶσσα (2023)]), 590 σελ.

V. ΑΡΘΡΑ

1. “*Πῆγε ὁ Απόστολος Παῦλος στήν Ἰσπανία;*”, Θεσσαλονίκη, 1982 [ἀνάτυπο τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία* (τ. 60, τεύχ. 4 (1989), σελ. 754-774), Αθήνα 1989], 29 σελ. {Ἐνα τμήμα τῆς ἐργασίας δημοσιεύθηκε στὰ γαλλικά στὸ περιοδικὸ *Nikaia*, τ. 10 (1993), σελ. 25 καὶ ἐξ}.
2. “*Μακεδονομάχοι καὶ Μακεδονικὸς Ἀγώνας στὰ Νάματα (Πιπιλίτσα) Βοῖου Κοζάνης (Συμβολὴ στήν Ἱστορία τοῦ Δυτικομακεδονικοῦ χώρου)*”, [ἀνάτυπο τοῦ περιοδικοῦ *Χρονικά* τῆς “*Μακεδονικῆς Φιεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος*” (*Μ.Φ.Α.*), τ. ΣΤ’ (1986), σελ. 217-234], Θεσσαλονίκη, 1985, 24 σελ., καὶ ἐν Γ. Ἐξαρχος, *Μπλάτσι, ἡ εὐάνδρος πολίχνη τῆς Μακεδονίας (Ἡ σημερινὴ Βλάστη Κοζάνης καὶ τὸ γειτονικὸ χωριὸ Πιπιλίτσα)*, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Π. Χ. Μπασδάρας ΑΕ, 2001, σελ. 253-260.
3. *La question de l’Hénothéisme [Τὸ ζήτημα τοῦ Ἐνοθεϊσμοῦ]*, ἐν *Θεολογία*, τ. 62, τεύχ. 3 καὶ 4 (1991), σελ. 502-527 καὶ 820-837· τ. 63, τεύχ. 1 (1992), σελ. 132-155 (βλ. ἐπίσης *IV. Συγγράμματα*, ἀρ. 1).
4. “New Europe” [“Νέα Εὐρώπη”], ἐν *Harcourt International Herald* [Δουβλίνο], τ. 10 (9/1991), σελ. 23-31. Τὸ ἴδιο, “La Nouvelle Europe” [“Ἡ Νέα Εὐρώπη”], ἐν *Planète “Saint Serge”* [Παρίσι], τεύχ. 8 (1999), σελ. 4-11.
5. “Les différentes modalités canoniques d’exercice de la juridiction du Patriarcat œcuménique de Constantinople” [“Οἱ διάφορες κανονικὲς ιδιότητες ἀσκήσεως τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως”], ἐν *Istina* [Παρίσι], τ. 40, τεύχ. 4 (1995), σελ. 369-385. Τὸ ἴδιο, ἐν *Témoignage et pensée orthodoxes/Ὁρθόδοξος Μαρτυρία καὶ Σκέψις*, τ. 11-12 (3-4/1999), σελ. 22-35 (δίγλωσσο), ἐν *Le Messager Orthodoxe*, τεύχ. 141 (II/2004), σελ. 42-72, ἐν *The Messenger* [Λονδῖνο], τεύχ. 9 (2/2009), σελ. 29-53 (στὰ ἀγγλικά), ἐν Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS, *Essais de Droit canonique orthodoxe* (Δοκίμια Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου), Φλωρεντία, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche “Cesare Alfieri” (σειρά “Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series”, ἀρ. 38), 2005, κεφ. IV, σελ. 77-114, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ ἄμωρφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κεφ. V, σελ. 175-229, καὶ ἐν *Християнство и култура* [«Christianstvo i Kultura»/«Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς»-Σόφια], τ. 16, τεύχ. 10 [137] (2018), σελ. 61-77, καὶ τ. 18, τεύχ. 3 [140] (2019), σελ. 61-74 (στὰ βουλγαρικά).
6. “*Praxis et théorie au sein de la Théologie ecclésiale*” [“*Πράξις καὶ θεωρία* στήν Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας”], ἐν *Nouvelles de Saint-Serge* [Παρίσι], τ. 20 (1996), σελ. 22-24.

7. “L’Orthodoxie et l’Europe. Pour une *communio*n européenne des *altérités* nationales” [“Ορθοδοξία και Εὐρώπη. Γιὰ μία εὐρωπαϊκὴ κοινωvία τῶν ἐθνικῶν ἐτεροτήτων”], ἐν *La Pensée orthodoxe* [Παρίσι], τ. XVIII/6 (1998), σελ. 115-137.
8. “Κανονικὲς προεκτάσεις ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ΜΜΕ ἀπὸ τὶς τοπικὲς Ἐκκλησίες (Μία πρώτη δεκαετία ἐλευθέρως ἐκκλησιαστικῆς ραδιοφωνίας, ἀλλὰ καὶ “μὴ κανονικῆς ἐναρμονίσεως”)", ἐν *Κληρονομία*, τ. 30, τεύχ. Α΄-Β΄ (1998), σελ. 201-218. Τὸ ἴδιο, “Consecintele canonice ale utilizarii Mass-Media de cãtre Bisericile locale”, ἐν *Theologia Orthodoxã-Studia Universitatis “Babes-Bolyai”* [Cluz-Napoca], τ. LII, τεύχ. 1 (2007), σελ. 155-164 (στὰ ρουμανικά).
9. “Sources et bibliographie (*ad hoc*) concernant la question de l’Autocéphalie et de l’Autonomie (Contribution bibliographique à l’étude de la question-Essai préliminaire)” [“Πηγὲς καὶ βιβλιογραφία (*ad hoc*) ἀφορῶσα στὸ ζήτημα τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ Αὐτονόμου (Βιβλιογραφικὴ συμβολὴ στὴν μελέτη τοῦ ζητήματος-Προκαταρκτικὴ παρουσίαση)”, ἐν *Θεολογία*, τ. 69, τεύχ. 4 (1998), σελ. 772-797.
10. “L’ère de la Xénocratie à Chypre (1191-1960)-Note historico-canonique” [“Ἡ ἐποχὴ τῆς Ξενοκρατίας στὴν Κύπρο (1191-1960)-Ἱστορικο-κανονικὸ σημεῖωμα”], ἐν *Υδωρ ἐκ Πέτρας*, τ. XII-XVI (2000), σελ. 205-209.
11. “Essai de bibliographie (*ad hoc*) pour l’étude de la question de la Diaspora (Contribution bibliographique à l’étude de la question-Essai préliminaire)” [“Δοκίμιο Βιβλιογραφίας (*ad hoc*) γιὰ τὴν μελέτη τοῦ ζητήματος τῆς Διασπορᾶς (Βιβλιογραφικὴ συμβολὴ στὴν μελέτη τοῦ ζητήματος-Προκαταρκτικὴ παρουσίαση)”, ἐν *ΒΕΛΛΑ*, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Βελλᾶς Ἰωαννίνων, τ. 1 (2001), σελ. 175-200.
12. “Pays Membre de l’U. E. : GRÈCE (Textes législatifs en matière ecclésiastique de droit ecclésiastique européen)” [“ἙΛΛΑΔΑ (Νομοθετικὰ κείμενα Εὐρωπαϊκοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου)”, ἐν EUROPEAN CONSORTIUM FOR CHURCH AND STATE RESEARCH/Salvatore BERLINGO (ὕπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ), *Code Européen. Droit et Religions* (Εὐρωπαϊκὸς Κώδικας. Δίκαιο καὶ Θρησκείες), τ. I, U. E.-Les Pays de la Méditerranée [E. “E.-Οἱ χῶρες τῆς Μεσογείου], Μιλάνο, ἐκδ. Dott. A. Giuffrè Editore, 2001, σελ. 283-367.
13. “L’enfant qui vient et sa naissance, vus par la Tradition canonique de l’Église” [“Ἡ σύλληψη καὶ ἡ γέννηση τοῦ παιδιοῦ, θεωρούμενα μέσα ἀπὸ τὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας”], ἐν *BIOÉTHIQUE ORTHODOXE* (Actes du 3e Colloque-15 avril 2000 [ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗ (Πεπραγμένα 3^{ου} Συνεδρίου-15 Ἀπριλίου 2000)], τ. III, Παρίσι, Ὁρθόδοξη Ἐταιρεία Σπουδῶν Βιοηθικῆς/Ἰνστιτούτο Ὁρθόδοξου Θεολογίας Ἁγίου Σεργίου, 2001, σελ. 57-102, καὶ ἐν *Usk ja Elu*, τεύχ. 7 (1/2009), σελ. 19-43 (στὰ ἐσθονικά).

14. “Orthodoxie et mondialisation” [“Ορθοδοξία και Παγκοσμιοποίηση”], ἐν *Nouvelles de Saint-Serge* [Παρίσι], τ. 25 (2001), σελ. 2-5. Τὸ ἴδιο, ἐν *ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΙΜΗΣ στὸν Μητροπολίτη Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟ*, Σιάτιστα, ἐκδ. Μυγδονία, 2004, σελ. 645-648, καὶ ἐν *Tabor* [Cluj-Napoca], τ. 2, ἀρ. 6 (9/2008), σελ. 17-19 (στὰ ρουμανικά).
15. “Ἑλλαδικὴ Αὐτοκεφαλία καὶ Εὐρωπαϊκὴ Ὁλοκλήρωση. Μία προϋποθετικὴ σχέση ἐπαναγωγῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συστήματος”, ἐν *Ἀναλόγιον* [Κοζάνη], τεύχ. 1 (2001), σελ. 95-102, καὶ ἐν *ΣΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΜΑΣ* (Συλλογικὸς Τόμος), Ἀθήνα, ἐκδ. Ἀρχονταρῆ, ¹2013 καὶ ²2014, σελ. 133-141.
16. “La dialectique entre “nation étatique” et “autocéphalie ecclésiale” ” [“Ἡ διαλεκτικὴ μεταξὺ “κρατικοῦ ἔθνους” καὶ “ἐκκλησιακῆς αὐτοκεφαλίας” ”], ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 43 (2001), σελ. 75-92, καὶ ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Essais de Droit canonique orthodoxe* [Δοκίμια Ὁρθόδοξου Κανονικοῦ Δικαίου], Φλωρεντία, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche “Cesare Alfieri” (σειρά “Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series”, ἀρ. 38), 2005, κεφ. I, σελ. 5-24.
17. “Le péché ou la chute de l’homme et la problématique à notre époque” [“Ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ προβληματικὴ στὴν ἐποχὴ μας”], ἐν *Annals* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βalamand-Λίβανος], τ. 4-5 (2001/02-2002/03), σελ. 263-279 (στὰ ἀραβικά).
18. “Κεφ. 4: Ὁ ρόλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας”, ἐν 2η Θεματικὴ Ἐνότητα: *Ἡ Ὁρθοδοξία στὸν 20ὸ καὶ 21ο αἰώνα*, τ. 3: *Ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας*, Ἀθήνα-Πάτρα, Ἑλληνικὸ Ἀνοικτὸ Πανεπιστήμιο/Μεταπτυχιακὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν στὴν Ὁρθοδοξία, 2001, σελ. 117-159 (βλ. ἐπίσης *IV. Συγγράμματα*, ἀρ. 7).
19. “Le secret dans le Christianisme orthodoxe” [“Τὸ ἀπόρρητον στὴν Χριστιανικὴ Ὁρθοδοξία”], ἐν *Revue de Droit canonique* [Στρασβοῦργο], τ. 52, τεύχ. 2 (2002), σελ. 295-315.
20. “Tradition and Habits, Modernity and Heresy. Is every habit a tradition? Is every innovation a heresy?” [“Παράδοση καὶ Ἡθῆ, Νεωτερικότητα καὶ Αἵρεση. Εἶναι κάθε ἔθος παράδοση; Εἶναι κάθε καινοτομία αἵρεση;”], ἐν *SYNDESMOS* (fifty years of work for Orthodox youth and unity), *The Bond of Unity*, Ἀθήνα, 2003, [τμήμα IV, κεφ. 4] σελ. 167-171 ([Excerpt-ἀπόσπασμα]). Τὸ ἴδιο [πλήρες κείμενο], ἐν *Υδωρ ἐκ Πέτρας*, τ. XVII-XX (2001-2007), σελ. 135-149, καὶ ἐν *Στὰ βήματα τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Χριστήριος Τόμος πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ.κ. Χρυσοστόμου Β΄ γιὰ τὰ τριάντα χρόνια ἀρχιερατικῆς του διακονίας*, Λευκωσία, ἐκδ. Νεγκρέσκο, 2008, σελ. 577-592.
21. “Eschatological Nostalgia” [“Ἐσχατολογικὴ Νοσταλγία”], ἐν *Harcourt International Herald* [Δουβλίνο], τ. 8 (7/1991), σελ. 11-15 (στὰ ἀγγλικά). Τὸ ἴδιο, ἐν *Le Messager Orthodoxe* [Παρίσι],

τεϋχ. 139 (II/2003), σελ. 77-82 (στὰ γαλλικά), καὶ ἐν Ἐφημ. *Metropolia* [Ταλλίνη], ἀρ. 30 (θέρους 2006), σελ. 10 (στὰ ρωσικά) καὶ σελ. 11 (στὰ ἐσθονικά).

22. “Face au concept d’“Église nationale”, la réponse canonique orthodoxe : *l’Église autocéphale* (Les carences ecclésiologiques au sein de l’*Église nationale* et les “faiblesses” dans la réception de l’*Église autocéphale*)” [“Ἡ ὀρθόδοξη διαχρονικὴ ἀντιπρόταση στὴν ἔννοια τῆς “Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας”: ἡ *Ἀυτόκεφαλη Ἐκκλησία* (Οἱ ἐκκλησιολογικὲς ἔνδειες τῆς *Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας* καὶ οἱ “ἀδυναμίες” ἀποδοχῆς τῆς *Ἀυτόκεφάλου Ἐκκλησίας*)”], ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 45 (2003), σελ. 149-170, καὶ ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Essais de Droit canonique orthodoxe* (Δοκίμια Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου), Φλωρεντία, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche “Cesare Alfieri” (σειρά “Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series”, ἀρ. 38), 2005, κεφ. III, σελ. 51-76. Ἐπίσης, ἐν Χαρ. Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ – Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ (ἐπιμ.), *Πολιτεία, Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ Θρησκευάματα στὴν Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 16), 2006, κείμενο 5, σελ. 89-128, καὶ ἐν Charalambos K. PAPASTATHIS – Archim. Grigorios D. PPATHOMAS (eds.), *The State, the Orthodox Church and Religions in Greece*, Thessaloniki-Katerini, Epektasis Publications (series: Nomocanonical Library, n. 17), 2008, text n. 5, p. 111-146. Τὸ ἴδιο, “În fata conceptului de “Biserică Natională”, Răspunsul canonic ortodox: *Biserică Autocefală* (Carentele eclesiologice în cadrul Bisericii nationale si “slăbiciunile” în receptarea notiunii de Biserică autocefală)”, ἐν Ioan-Vasile LEB (Volum coordonat de), *Ortodoxie si Ecumenism*, Cluz-Napoca, Editura Renasterea-Universitea “Babes-Bolyai”, Facultatea de Teologie Ortodoxa-Scola Doctorala de Teologie, Centrul de Studii Ecumenice si Interreligioase, 2008, σελ. 282-308 (στὰ ρουμανικά).

23. “Église, Nation et Église nationale. Bibliographie sélective” [“Ἐκκλησία, Ἔθνος καὶ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία. Ἐπιλεκτικὴ Βιβλιογραφία”], ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 45 (2003), σελ. 329-338, καὶ ἐν MINISTERUL CULTURII SI CULTEROL/SECRETARIATUL DE STAT PENTRU CULTE (éd.), *Libertatea religioasa în context românesc si European* (Simpozion international, Bucuresti, 12-13 septembrie 2005)-ACTA, Βουκουρέστι, Editura Bizantina, 2005, σελ. 66-80.

24. “La réactivation en 1996 de l’autonomie de l’Église d’Estonie proclamée en 1923” [“Ἡ ἐπαναγωγὴ τοῦ 1996 τῆς Ἀυτονομίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐσθονίας ἀνακηρυχθείσης στὰ 1923”], ἐν *Istina* [Παρίσι], τ. 49, τεϋχ. 1 (2004), σελ. 46-61, καὶ ἐν Archim. Grigorios D. PPATHOMAS-R. P. Matthias H. PALLI (sous la direction de), *The Autonomous Orthodox Church of Estonia/L’Église autonome orthodoxe d’Estonie (Approche historique et nomocanonique)* (Ἡ Ἀυτόνομη Ἐκκλησία τῆς Ἐσθονίας (Ἱστορικὴ καὶ Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 11), 2002, σελ. ****

25. “Ἡ ἀντιθετικὴ σχέση κατὰ τόπον Ἐκκλησίας καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Διασπορᾶς. (Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἐνότητα ἔναντι τῆς “συν-εδαφικότητας” καὶ τῆς “πολυ-δικαιοδοσίας”)”, ἐν *Σύναξη*,

τεῦχ. 90 (4-6/2004), σελ. 28-44. Τὸ ἴδιο, “La relation oppositionnelle entre *Église établie localement* et “*Diaspora*” ecclésiale (L’unité ecclésiologique face à la co-territorialité et la multi-jurisdiction)”, ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 46 (2004), σελ. 77-99, ἐν *Contacts*, τ. 57, τεῦχ. 210 (4-6/2005), σελ. 96-132, ἐν Ast. ARGYRIOU (Textes réunis par), *Chemins de la Christologie orthodoxe*, Παρίσι, Desclée (σειρά “Jésus et Jésus-Christ”, ἀρ. 91), 2005, XX, σελ. 349-379, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Essais de Droit canonique orthodoxe* [Δοκίμια Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου], Φλωρεντία, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche “Cesare Alfieri” (σειρά “Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series”, ἀρ. 38), 2005, κεφ. II, σελ. 25-50, ἐν Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS, *Essais d’Économie canonique. Esquisse d’introduction à la Théologie canonique* (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας. Σχεδιάσμα Εἰσαγωγῆς στὴν Κανονικὴ Θεολογία), Παρίσι, ἐκδ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Ἁγίου Σεργίου» Παρισίων (σειρά “Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση δι’ Ἀλληλογραφίας” [FTC 2]) (Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς φοιτητές), 2005, σελ. 137-163, καὶ ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ Ἄμορφα* (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κεφ. III, σελ. 107-144.

26. “Internal Questions of the Orthodox Church Pastoral and Mission” [“Ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς Ὁρθοδόξου Ποιμαντικῆς καὶ Ἱεραποστολῆς”], ἐν *Annals* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βαλαμάνδ-Λίβανος], τ. 6 (2004-2005), σελ. 25-50. Τὸ ἴδιο, ἐν *ΒΕΛΛΑ*, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Βελλᾶς Ἰωαννίνων, τ. 3 (2005), σελ. 145-167, καὶ ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ ἄμορφα* (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κείμενο VII, σελ. 251-281.

27. “L’Évêque, garant de l’unité de l’Église locale” [“Ὁ Ἐπίσκοπος ὡς ἐγγυητὴς τῆς ἐνότητος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας”], ἐν *FOI* [Λυών], τεῦχ. 4 (1-3/2005), σελ. 28-30.

28. “Νομοκανονικὰ ζητήματα ἀπὸ τὴν δίπολη σχέση Ὁρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ Ἐνωμένης Εὐρώπης”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 4, ἀρ. 1 (2005), σελ. 51-63.

29. “Comment et pourquoi l’Église exclut l’agenouillement lorsqu’elle proclame la *Résurrection* et la *vie du Siècle à venir* selon la *Tradition canonique de l’Église* (Présentation sommaire des sources patristiques et canoniques)” [“Πῶς καὶ γιατί ἡ Ἐκκλησία ἀποκλείει τὴν γονυκλισία, ὅταν διακηρύσσει τὴν Ἀνάσταση καὶ τὴν ζωὴ τοῦ Μέλλοντος αἰῶνος κατὰ τὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας (Συνοπτικὴ παρουσίαση τῶν πατερικῶν καὶ κανονικῶν πηγῶν)”], ἐν *Θυσιά αἰνέσεως. Mélanges liturgiques offerts à la mémoire de l’Archevêque Georges Wagner (1930-1993)*, Παρίσι, ἐκδ. τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθοδόξου Θεολογίας Ἁγίου Σεργίου (σειρά “Analecta Sergiana”, ἀρ. 2), 2005, σελ. 247-292. Ἕνα τμήμα τῆς ἐργασίας δημοσιεύθηκε στὰ ρουμανικά, στὸ περιοδικὸ *Renasterea* [Cluj-Napoca], τ. 18, ἀρ. 11 [211] (2007), σελ. 4 (στὰ ρουμανικά).

30. “Άνοικτὸς Ἐκκλησιακὸς Κοινοτισμὸς: Dispar-Μεικτοὶ Γάμοι καὶ μεταστροφή ἐνηλίκων”, ἐν *Σύναξη*, τεύχ. 96 (10-12/2005), σελ. 36-47. Τὸ ἴδιο, “Un Communautarisme ecclésial ouvert : mariages dispar-mixtes et conversions d’adultes”, ἐν *Le Feu sur la terre. Mélanges offerts au Père Boris Bobrinsky pour son 80e anniversaire*, Παρίσι, ἐκδ. τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθοδόξου Θεολογίας Ἁγίου Σεργίου (σειρά “Analecta Sergiana”, ἀρ. 3), 2005, σελ. 183-191. Τὸ ἴδιο, “An Open Ecclesial Communitarism: Dispar-Mixed Marriages and Adult Conversions”, ἐν *Folia canonica* [Βουδαπέστη], τ. 8 (2005), σελ. 151-161 (στὰ ἀγγλικά), ἐν Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS, *Essais de Droit canonique orthodoxe* [Δοκίμια Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου], Firenze, Università degli Studi di Firenze/Facoltà di Scienze Politiche “Cesare Alfieri” (σειρά “Seminario di Storia delle istituzioni religiose e relazioni tra Stato e Chiesa-Reprint Series”, ἀρ. 38), 2005, κεφ. V, σελ. 115-122, ἐν *Annals* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βalamand-Λίβανος], τ. 7 (2005-2006), σελ. 71-89, ἐν Αρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ ἄμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κεφ. VI, σελ. 231-249, ἐν *Mitropolia Olteniei* [Craiova], τ. 5-8 (2009), σελ. 205-218 (στὰ ρουμανικά), καὶ ἐν *Eastern Canon Law* [Nyiregyháza-Οὐγγαρία], τ. 6, τεύχ. 1 (2017), σελ. 39-55 (στὰ ἀγγλικά).

31. “Être Église majoritaire dans une société multiculturelle” [“Ὄντας Ἐκκλησία πλειονότητας σὲ μία κοινωνία πολυπολιτισμικότητας”], ἐν MINISTERUL CULTURII SI CULTEROL/SECRETARIATUL DE STAT PENTRU CULTE (éd.), *Libertatea religioasa în context românesc si european* (Simpozion international, Bucuresti, 12-13 septembrie 2005)-ACTA, Βουκουρέστι, Editura Bizantina, 2005, σελ. 50-96 (δίγλωσσο: στὰ γαλλικά καὶ στὰ ρουμανικά).

32. “La protection du Patrimoine culturel au sein de la Tradition canonique de l’Église (1er-9e siècles)” [“Ἡ προστασία τῆς λειτουργικῆς κληρονομιάς στὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας (1ος-9ος αἰ.)”], ἐν Br. BASDEVANT-GAUDEMET, Marie CORNU, Jérôme FROMAGEAU (ὑπὸ τὴν διεύθυνση τῶν), *Le Patrimoine culturel religieux. Enjeux juridiques et pratiques culturelles*, Παρίσι, ἐκδ. L’Harmattan (σειρά “Droit du Patrimoine culturel et naturel”), 2006, σελ. 195-233.

33. “Solidaarsusest ja Õiglusest Baltimaade Shutes”-“Solidarity and Justice in the Baltic Countries” [“Ἀλληλεγγύη καὶ Δικαιοσύνη στὶς Βαλτικὲς Χῶρες”], ἐν *Usk ja Elu*, τεύχ. 1 (1/2006), σελ. 43-57 (στὰ ἐσθονικά), καὶ ἐν *Inter* [Cluj-Napoca], τ. I, τεύχ. 1-2 (2007), σελ. 440-449 (στὰ ἀγγλικά).

34. “Démocratie et Ecclésialité” [“Δημοκρατία καὶ Ἐκκλησιακότητα”], ἐν (Συλλογικὸς Τόμος) *Omagiu Profesorului Nicolae V. DURA la 60 de ani*, Κωνσταντζα, Editura Archiepiscopiei Tomisului, 2006, σελ. 1275-1277.

35a. “Tradition écrite et non-écrite (Questions de foi : La Révélation)” [“Γραπτή και μὴ γραπτή Παράδοση (Ζητήματα Πίστεως: Ἡ Αποκάλυψη)”] [κείμενο σὲ συμπτυγμένη μορφή], ἐν *Réforme* (Hebdomadaire protestant d’actualité-Παρίσι), ἀρ. φύλ. 3158 (12-18 Ἰαν. 2006), σελ. 11.

35b. “Révélation de Dieu et Tradition écrite et non-écrite de l’Église”-“Jumala ilmutus ja Kiriku kirjutatud ja kirjutamata pärimus” [“Ἡ Αποκάλυψη τοῦ Θεοῦ και ἡ γραπτή και μὴ γραπτή Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας”] [κείμενο στὴν πλήρη του μορφή], ἐν *Usk ja Elu* [Ταλλίνη], τεύχ. 2 (2/2006), σελ. 45-56 (στὰ ἐσθονικά), και ἐν *Annals* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Balamand-Λίβανος], τ. 8 (2010-2011), σελ. 183-194 (στὰ γαλλικά).

36. “The Presence of Theology in Europe: A European Plan for the future” [“Ἡ παρουσία τῆς Θεολογίας στὴν Εὐρώπη: Ἐνα Εὐρωπαϊκὸ σχέδιο γιὰ τὸ μέλλον”], ἐν *ORTHODOXY AND THE WORLD TODAY* (Sixth Congress of the Higher Orthodox Schools of Theology, Sofia, 5-10 October 2004-Proceedings), Σόφια, ἐκδ. St. Kliment Ohridski University Press-“Omophor” Publishing House, 2006, σελ. 228-266 (δίγλωσσο: στὰ ἀγγλικά και στὰ βουλγαρικά).

37a. “Au temps de la post-ecclesialité. La naissance de la modernité post-ecclesiologique : de l’Église une aux nombreuses Églises, de la dispersion de l’Église à l’anéantissement du Corps du Christ” [“Στὴν ἐποχὴ τῆς Μετα-εκκλησιακότητος. Ἡ γέννηση τῆς μετα-ἐκκλησιολογικῆς Νεωτερικότητος: ἀπὸ τὴν μία Ἐκκλησία στὶς πολυάριθμες Ἐκκλησίες, ἀπὸ τὴν διασπορὰ τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἐκμηδενισμό τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ”], ἐν *Kanon* [Βιέννη], τ. 19 (2006), σελ. 3-21 (στὰ γαλλικά), ἐν *Istina* [Παρίσι], τ. 51, τεύχ. 1 (2006), σελ. 64-84, ἐν *The Messenger* [Λονδῖνο], τεύχ. 1 (2/2007), σελ. 26-47, ἐν *Derecho y Religión* [Μαδρίτη], τ. III (2008), σελ. 133-150 (στὰ ἀγγλικά), ἐν *Inter* [Cluj-Napoca], τ. II, τεύχ. 1-2 (2008), σελ. 40-54 (στὰ ἀγγλικά), ἐν *Usk ja Elu*, τεύχ. 3 (1/2007), σελ. 31-56 (στὰ ἐσθονικά), και ἐν *Μέτρον-Mira* [Lviv], τεύχ. 5-6 (2009), σελ. 63-88 (στὰ οὐκρανικά), ἐν Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS, *Essais d’Économie canonique. Esquisse d’introduction à la Théologie canonique* (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας. Σχεδιάγραμμα Εἰσαγωγῆς στὴν Κανονικὴ Θεολογία), Παρίσι, ἐκδ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Ἁγίου Σεργίου» Παρισίων (σειρὰ “Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση δι’ Ἀλληλογραφίας”-FTC 2), 2005, σελ. 164-180, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ ἄμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρὰ “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κείμενο IV, σελ. 145-173, ἐν STEFANUS (Charalampidis), *Tallinna ja kogu Eesti Metropoliit, Põlguheit õigeusk* [Πρῶτες ματιὲς στὴν Ὁρθοδοξία], Ταλλίνη, ἐκδ. τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου Ἁγίου Πλάτωνος Ταλλίνης (σειρὰ “Θεολογία και Ἱστορία”, ἀρ. 3), 2011, σελ. 87-112 (στὰ ἐσθονικά), ἐν *Forum Theologicum Sardicense prius Богословска мисъл* [Σόφια], τ. XVIII, τεύχ. 2 (2013), σελ. 205-229 (στὰ βουλγαρικά), ἐν Stanley D. Brunn (ed.) and Donna A. Gilbreath (assist. ed.), *The Changing World Religion Map (Sacred Places, Identities, Practices and Politics)*, τ. III, Heidelberg-New York-London, ἐκδ. Springer Science and Business Media Dordrecht, 2015, σελ.

1725-1742, καὶ ἐν *Sobornost incorporating Eastern Churches Review*, τ. 44, τεύχ. 1 (2022), σελ. 7-30 (στὰ ἀγγλικά).

37b. “La non-présence des Églises dans l’espace public. Les causes et le débat” [“Ἡ μὴ-παρουσία τῶν Ἐκκλησιῶν στὸν δημόσιο χῶρο. Τὰ αἷτια καὶ ὁ σχετικὸς προβληματισμός”], ἐν *Irenikon* [Chevetogne-Βέλγιο], τ. 79, τεύχ. 4 (2006), σελ. 491-522, καὶ ἐν *Overdruk uit Collationes* [Βέλγιο] τ. 37 (2007), σελ. 407-428 (στὰ φλαμανδικά).

38. “Les rapports entre l’Église et l’État au sein des Églises orthodoxes établies localement. Un essai d’interprétation de ce problème christologique par la vision chalcédonienne du “sans mélange et sans séparation” ” [“Οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὶς Ὀρθόδοξες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες. Μία ἀπόπειρα ἐρμηνείας αὐτοῦ τοῦ χριστολογικοῦ προβλήματος μέσα ἀπὸ τὸ χαλκηδόνιο ὄραμα τοῦ “ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως” ”], ἐν *Revue de Droit canonique* [Στρασβοῦργο], τ. 54, τεύχ. 2 (2004), 22 σελ., καὶ ἐν *STUDIA POLITICA-Romanian Political Science Review* [Βουκουρέστι], τ. X, τεύχ. 1 (2010), σελ. 153-165.

39. “Les sanctions dans la Tradition canonique de l’Église orthodoxe (Le Corpus Canonum de l’Église, 1er-9e siècles)” [“Τὰ ἐπιτίμια στὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας (*Corpus Canonum* τῆς Ἐκκλησίας, 1ος-9ος αἰ.)”], ἐν *Revue de Droit canonique* [Στρασβοῦργο], τ. 56, τεύχ. 1-2 (2009), σελ. 281-322.

40. “Les prescriptions alimentaires au sein de la Tradition canonique de l’Église orthodoxe” [“Οἱ διατάξεις περὶ νηστείας στὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας”], ἐν *Revue de Droit canonique* [Στρασβοῦργο], τ. 56, τεύχ. 2 (2006), 14 σελ.

41. “De l’altérité et de la communion ecclésiales conciliaires à [deux divergences symétriques] : l’Église nationale et l’absorption ecclésiale (Le cas de l’absorption ecclésiale aux Pays Baltes, en Estonie et en Lettonie, au nom de l’“uniformité” de l’Église nationale)” [“Ἀπὸ τὴν συνοδικὴ ἐκκλησιακὴ ἐτερότητα καὶ κοινωνία σὲ δύο συμμετρικὲς ἀποκλίσεις: τὴν Ἐθνικὴ Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀπορρόφηση Ἐκκλησίας (Ἡ περίπτωση τῆς ἐκκλησιακῆς ἀπορρόφησης στὶς Βαλτικὲς χῶρες, στὴν Ἑσθονία καὶ τὴν Λεττονία, στὸ ὄνομα τῆς “ὁμοιομορφίας” τῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας)”], ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 48 (2006), σελ. 125-133 (στὰ γαλλικά), ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 38, τεύχ. 680 (11/2007), σελ. 5-21 καὶ 4-19 (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικά), ἐν *Σύναξη*, τεύχ. 104 (4/2007), σελ. 25-36, ἐν *The Messenger* [Λονδῖνο], τεύχ. 5 (2/2008), σελ. 30-47, ἐν *Koinonia* [Λονδῖνο], τεύχ. 55 (2009), σελ. 42-58 (στὰ ἀγγλικά), ἐν *Usk ja Elu*, τεύχ. 5 (1/2008), σελ. 23-43 (στὰ ἐσθονικά), ἐν *Inter* [Cluj-Napoca], τ. II, τεύχ. 1-2 (2008), σελ. 484-495, καὶ ἐν www.orthodoxie.com (20 Ὀκτ. 2007).

42. “Le droit d’appel (*ekkliton*) au sein de l’Église orthodoxe” [“Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία”], ἐν *L’Année canonique* [Παρίσι], τ. 48 (2006), σελ. 219-233.

- 43.** “Homoseksuaalsus, Loomuvastane Loomus? (*Endo-hüpostaatilise nartsissismi [Rm 1, 23] ja loodu-sisese suundumuse [Rm 1, 25] vaheline eksistentsiaalne kesktõukeline seisund*)” [“Ομοφυλοφιλία, μία φύση κατά φύση; (Μία φυγόκεντρη ύπαρκτική κατάσταση μεταξύ ένδο-υποστατικοῦ ναρκισσισμού [Ρωμ. 1, 23] καὶ ένδο-κτισιακοῦ προσανατολισμοῦ [Ρωμ. 1, 25])”], ἐν *Usk ja Elu*, τεῦχ. 4 (2/2007), σελ. 57-74 (στὰ ἐσθονικά), ἐν *Μεγάλη Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, τ. 12, Ἀθήνα, Στρατηγικὲς Ἐκδόσεις Ε.Π.Ε., 2015, σελ. 95 [στ. γ]-100 [στ. β], καὶ ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ Ἐμμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας II)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 29), 2015, κείμενο 18, σελ. 586-612.
- 44.** “Théologie ecclésiale : Enjeux et problématique à notre époque européenne et mondialisée” [“Ἐκκλησιακὴ Θεολογία: Ζητήματα καὶ προβληματικὴ στὴν ὥρα τῆς Παγκοσμιοποίησης”], ἐν M. DENEKEN-Fr. MESSNER (ἐπιμ.), *La théologie à l'Université. Statut, programmes et évolutions*, Γενεύη, ἐκδ. Labor et Fides (σειρά “Religions et modernités”, ἀρ. 5), 2009, κείμενο 5, σελ. 73-89.
- 45.** Λήμμα “Henotheismus” [“Ἐνοθεϊσμός”], ἐν *Μεγάλη Ρωσικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια*, τ. 10, Μόσχα, 2010, σελ. 625 (στὰ ρωσικά), καὶ ἐν *Usk ja Elu* [Ταλλίνη], τεῦχ. 10 (2012), σελ. 71-74 (στὰ ἐσθονικά).
- 46.** “Histoire de l'Église de Grèce au XXe siècle” [“Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν 20ὸ αἰ.”], ἐν Chr. CHAILLOT (ἐπιμ.), *L'Église orthodoxe en Europe orientale au XXe siècle*, Παρίσι, ἐκδ. Le Cerf (σειρά “Histoire religieuse de l'Europe contemporaine”, ἀρ. 5), 2009, σελ. 51-76, ἐν Chr. CHAILLOT (ἐπιμ.), *The Orthodox Church in Eastern Europe in the Twentieth Century*, Βέρνη, ἐκδ. Peter Lang, 2011, σελ. 39-68, ἐν Кристин Шайо (Под редакцией), *Православная Церковь в Восточной Европе 20-й век*, Κίεβο, Дух и літера, 2010, σελ. 53-79 (στὰ ρωσικά), καὶ “History of the Church in Greece during the 20th century”, ἐν *Simposion international (The current Statues for the Organisation and Functioning of the Romanian Orthodox Church. Tradition and Innovation)*, Cluj-Napoca, Presa Universitara Clujeana, 2016, σελ. 35-66 (στὰ ἀγγλικά).
- 47.** “Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ ἔθνους στὴν Ἐκκλησία τῶν ἀνοιχτῶν πολυπολιτισμικῶν κοινωνιῶν”, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ ἄμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 19), 2006, κείμενο I, σελ. 15-65 (προδημοσίευση).
- 48.** “Λόγος εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες”, ἐν *Ὁρθοδοξία*, τ. 16, τεύχ. 1-2 (1-6/2009), σελ. 180-187, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 40, τεύχ. 696 (31-1-2009), σελ. 19-25 καὶ 16-22 (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικά), καὶ ἐν *Ἐκκλησία*, τ. 86, τεύχ. 2 (2/2009), σελ. 134-138.
- 49.** “La place et le rôle des principes du système canonique de l'Autocéphalie ecclésiale au sein de l'Église orthodoxe [“Ἡ θέση καὶ ὁ ρόλος τῶν ἀρχῶν τοῦ κανονικοῦ συστήματος τοῦ Ἐκκλησιακοῦ

Αὐτοκεφάλου στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας”], ἐν Const. RUS (ἐπιμ.), *The Place of the Canonical Principles in the Organisation and Working of Autocephalous Orthodox Churches*, Arad, ἐκδ. “Aurel Vlaicu” University of Arad-Faculty of Orthodox Theology, 2008, σελ. 54-90.

50. “Συλλείτουργο καὶ Συμφιλίωση Προκαθημένων δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ἑσθονίας. Ἡ Μυστηριακὴ κοινωνία σὲ ἕναν χρονίζοντα ἐκκλησιακὸ διχασμὸ στὴν Ἑσθονία (Α΄-Β΄)”, ἐν *Metropolia*, τεῦχ. 46 (4/2009), σελ. 14-16, καὶ τεῦχ. 47 (6/2009), σελ. 6-8 (στὰ ἐσθονικά).

51. “Ἡ ἀποδοχὴ “Ἐκκλησιακῆς Διασπορᾶς” συνεπάγεται ἀναίρεση τῆς Ἐκκλησίας (κανόνας 28/Δ΄). (Μία ἄλλη ἐκδοχὴ ἐπιλύσεως αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιο-κανονικοῦ ζητήματος)”, ἐν *Θεολογία*, τ. 80, τεῦχ. 2 (4-6/2009), σελ. 121-142.

52. “Ἐκκλησία ἐν Διαλόγῳ”, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 40, τεῦχ. 707 (31-12-2009), σελ. 26-29 καὶ 24-27 (δίγλωσσο: ἑλληνικά καὶ γαλλικά), ἐν *Usk ja Elu* [Ταλλίνη], τεῦχ. 9 (2011), σελ. 65-68 (στὰ ἐσθονικά), καὶ ἐν *Θεολογία*, τ. 84, τεῦχ. 4 (10-12/2013), σελ. 7-12.

53. “*Culturalisme ecclésiastique* : l’aliénation de la Culture et l’anéantissement de l’Église (La dérive culturaliste dans le domaine ecclésiastique : Le monisme de l’Église nationale)” [“Ἐκκλησιαστικὸς Κουλτουραλισμός: ἡ ἀλλοτρίωση τῆς Κουλτούρας καὶ ἡ ἀναίρεση τῆς Ἐκκλησίας (Ἡ κουλτουραλιστικὴ διολίσθηση σὲ ἐκκλησιαστικὸ ἐπίπεδο: ὁ μονισμὸς τῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας)”, ἐν *L’Année canonique*, τ. 51 (2009), σελ. 61-67, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 41, τεῦχ. 711 (31-3-2010), σελ. 23-29 καὶ 20-25 (δίγλωσσο: ἑλληνικά καὶ γαλλικά), καὶ ἐν *Usk ja Elu* [Ταλλίνη], τεῦχ. 9 (2011), σελ. 47-54 (στὰ ἐσθονικά).

54. “Du *culturalisme ecclésiologique* du 2e millénaire, vers une autre aberration ecclésiologique : l’universalisme ecclésiastique” [“Ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιολογικὸ Κουλτουραλισμὸ τῆς Β΄ χιλιετίας, πρὸς μία ἄλλη ἐκκλησιο-κανονικὴ ἐκτροπὴ: τὸν Ἐκκλησιαστικὸ Παγκοσμισμὸ”], ἐν *Kanon*, τ. 21 (2010), σελ. 236-256, καὶ ἐν *Istina*, τ. 55, n° 2 (2010), σελ. 153-174 (στὰ γαλλικά).

55. “Monasticism and Evangelisation” [“Μοναχισμὸς καὶ Εὐαγγελισμὸς”], ἐν ACTS OF EMO [The Encounters of Monks from East and West]-MALTA 2008 (Edited by Ed. G. Farrugia καὶ Mar. G. Congiu), *On the Wavelength of St Paul Mobility and Stability*, Ρώμη, ἐκδ. Pontificio Istituto Orientale-Roma καὶ Cittadella Ecumenica Taddeine-Riano, 2010, σελ. 23-33.

56. “La formation du clergé au sein de l’Église orthodoxe” [“Ἡ ἐκπαίδευση τοῦ κλήρου στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία”], ἐν Fr. MESSNER καὶ A.-L. ZWILLING (ἐπιμ.), *Formation des cadres religieux en France. Une affaire d’État ?*, Στρασβούργο, ἐκδ. Labor et Fides/CNRS (σειρά “Religions et Modernités”, ἀρ. 6), 2010, σελ. 49-61.

57. “Μία πρόταση παγκοσμιότητας γιὰ τὴν Ἐκκλησία μέσα ἀπὸ τὴν θεολογικὴ μαρτυρία τοῦ Ὁσίου Ἱερωνύμου”, ἐν ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ,

Διαπολιτισμικότητα και Θρησκεία στην Εύρωπη μετά την επίκürωση τής Συνθήκης τής Λισσαβώνας (Συλλογικός Τόμος), Αθήνα, έκδ. Ίνδικτος, 2011, σελ. 239-257, και έν Έπισκόπου Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, Μητροπολίτου Περιστερίου, *Τρεῖς Λόγοι στην Άθήνα*, Αθήνα-Περιστερί 2021, σελ. 41-60.

58. “Αἰωνισμὸς”-“Éonisme”, έν *Έπίσκεψις*, τ. 41, τεύχ. 712 (30-04-2010), σελ. 29-32 και 26-28 (δίγλωσσο: έλληνικά και γαλλικά), και (ώς λήμμα) έν *Μεγάλη Όρθόδοξη Χριστιανική Έγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, τ. 2, Αθήνα, Στρατηγικές Έκδόσεις Ε.Π.Ε., 2011, σελ. 22 [στ. α, β, γ, δ]-23 [στ. α].

59. “Λήμματα (Κανονικοῦ Δικαίου)” [16], έν *Μεγάλη Όρθόδοξη Χριστιανική Έγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, Αθήνα, Στρατηγικές Έκδόσεις Ε.Π.Ε., τ. 2, 2011, [“Αἰωνισμὸς”] σελ. 22 [στ. α, β, γ, δ]-23 [στ. α], [“Άκρίβεια”] σελ. 74 [στ. α, β, γ, δ]-75 [στ. α], [“Άκώλυτος”] σελ. 85 [στ. δ]-86 [στ. α]· τ. 3, 2011, [“Άποστασία”] σελ. 178 [στ. β, γ, δ]-179 [στ. α], [“Άρχιμανδρίτης”] σελ. 360 [στ. γ, δ], [“Αὐθεντία”] σελ. 421 [στ. α, β, γ], [“Αὐτοκεφαλισμὸς”] σελ. 452 [στ. δ]-453 [στ. α, β], [“Αὐτοκέφαλο”] σελ. 453 [στ. β, γ, δ]-454 [στ. α], [“Αὐτόνομο”] σελ. 458 [στ. γ, δ]· τ. 5, 2012, [“Γεω-εκκλησιακὸς”] σελ. 132 [στ. γ, δ]· τ. 6, 2012, [“Διασπορά”] σελ. 197 [στ. β, γ, δ]-199 [στ. α, β], [“Δίπτυχα”] σελ. 280 [στ. γ, δ], [“Εγκατασπορά”] σελ. 390 [στ. γ, δ], [“Εθναρχία”] σελ. 415 [στ. δ]-416 [στ. α, β], [“Εθνοφυλετισμὸς”] σελ. 420 [στ. α, β], [“Εισπήδηση”] σελ. 481 [στ. β, γ]· τ. 7, 2012, [“Ενοθεῖσμὸς”] σελ. 118 [στ. α]-126 [στ. β], [“Εσθονίας Αὐτόνομη Έκκλησία (1923)”] σελ. 283 [στ. α]-290 [στ. α]· τ. 9, 2013, [“Κανὼν”] σελ. 417 [στ. α]-420 [στ. β]· τ. 10, 2013, [“Ιωάννης Μ. Κονιδάρης”] σελ. 156 [στ. β]-157 [στ. α]· τ. 12, 2015, [“Οἰκονομία”] σελ. 54 [στ. γ]-58 [στ. α], [“Ομοφυλοφιλία”] σελ. 95 [στ. γ]-100 [στ. β], [“Θωμᾶς Στ. ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ (Σιῶμος)”] σελ. 171 [στ. γ]-172 [στ. δ], [“Χαράλαμπος Κ. Παπαστάθης”] σελ. 175 [στ. γ]-178 [στ. β], [“Παῦλος Μενεβίσογλου, Μητροπολίτης Σουηδίας”] σελ. 242 [στ. α]-243 [στ. β], [“Κωνσταντῖνος Γ. Πιτσάκης”] σελ. 277 [στ. α]-278 [στ. β], [“Προδικαιοδοσιακὸ δικαίωμα”] σελ. 296 [στ. α]-298 [στ. δ], [“Πρῶτος”] σελ. 320 [στ. β]-325 [στ. β], [“Συνεδαφικότητα (έκκλησιακῆ)”] σελ. 459 [στ. δ]-462 [στ. δ].

60α. “Les quatre niveaux à désinence commune de la *Polyarchie* anti-ecclésiologique (Les quatre déviations anti-canoniques à désinence commune de la *co-territorialité*, qui impliquent l’anéantissement de l’Église)” [“Τὰ τέσσερα ὁμόπρωτα επίπεδα τής ἀντιεκκλησιολογικῆς πολυαρχίας (Οἱ τέσσερεις ὁμόπρωτες ἀντικανονικῆς ἀποκλίσεις συνεδαφικότητας, πὸ ἐκμηδενίζουν τήν Έκκλησία)”], Conférence donnée (19-11-2010) à la réunion annuelle du Dialogue académique international mixte catholique-orthodoxe “Saint Irenée” à Magdeburg (Allemagne), au Centre Roncalli House, 20 p., et publié dans le web-site www.orthodoxa.org/FR/orthodoxie/droit/19-11-2010, και έν Μ. Βέγου-Davia, Fl. Demoulin-Auzary et Fr. Jankowiak (sous la direction de), *Rerum novarum ac veterum scientia* (Μέlanges en l’honneur de [Άφιερωματικός Τόμος πρὸς τιμὴν τής καθηγήτριας] Brigitte Basdevant-Gaudemet), t. 2, Paris-Le Kremlin Bicêtre, έκδ. Mare & Martin, 2020, σελ. 281-300 (στὰ γαλλικά).

60β. “Τὰ τέσσερα ὁμόπρωτα ἐπίπεδα τῆς ἀντιεκκλησιολογικῆς *πολυαρχίας* (Οἱ τέσσερες ὁμόπρωτες ἀντικανονικῆς ἀποκλίσεις *συνεδαφικότητας*, πού ἐκμηδενίζουν τὴν Ἐκκλησία)”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 11, τεύχ. 1 (2013), σελ. 13-36, ἐν *Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα* τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πέτρας καὶ Χερρονήσου, τ. 3, Νεάπολις (Κρήτης), 2012, σελ. 41-75, ἐν *ΣΚΕΥΟΣ ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ* (Ἀφιερωματικὸς Τόμος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 25ετίας ἀπὸ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας καὶ 20ετίας ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ Ἐξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης κ. ΜΙΧΑΗΛ), Ἀθήνα, ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αὐστρίας, Ἐξαρχία Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης, 2011, σελ. 155-170.

61. “Ἡ ἀμφισημία τοῦ ἀρχέτυπου στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες”, ἐν *Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα* τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 45 (2010), σελ. 225-236, καὶ ἐν ΕΚΠΑ, *Ἐπίσημοι Λόγοι* (Πρυτανεῖα Θεοδοσίου Ν. Πελεgrίνη [2010-2014]), τ. 36 (Ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2010-2011), Μέρος Α΄ (1.9.2010-28.2.2011), Ἀθήνα, 2016, σελ. 201-210, καὶ ἐν Ἐπισκόπου Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, Μητροπολίτου Περιστερίου, *Τρεῖς Λόγοι στὴν Ἀθήνα*, Ἀθήνα-Περιστέρη 2021, σελ. 61-88.

62. ““Diaspora” ecclésiastique-Diaspora nationale et les « Assemblées des Évêques Orthodoxes » [Αἰεὶ Ο] en Europe ” [“Ἐκκλησιακὴ “Διασπορὰ”-Ἐθνικὴ Διασπορὰ καὶ οἱ «Συνελεύσεις τῶν Ὁρθόδοξων Ἐπισκόπων» στὴν Εὐρώπη”], ἐν *Kanon*, τ. 22 (2012), σελ. 99-118.

63. “Ἐθνοφυλετισμὸς καὶ [ἢ ἀποκαλούμενη] Ἐκκλησιακὴ «Διασπορὰ» (Μία μονόδρομη σχέση αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ)”, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 43, τεύχ. 738 (31-05-2012), σελ. 12-28 καὶ 10-24 (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ), ἐν *St Vladimir’s Theological Quarterly*, τ. 57, τεύχ. 3-4 (2013), σελ. 431-450 (στὰ ἀγγλικά), καὶ ἐν Περιοδικὸ-Internet *Dveri.bg*, Πρόγραμμα «Ζωντανὴ Παράδοση: Παραδείγματα σύγχρονης Ὁρθόδοξης Θεολογίας» [2012], σελ. <http://dveri.bg/khwxx> (στὰ βουλγαρικά, 17 σελ.).

64. “La notion de la Primauté ecclésiastique d’un point de vue ecclésiologique pendant le Moyen-Âge” [“Ἡ ἔννοια τοῦ ἐκκλησιακοῦ Πρωτείου ἀπὸ ἄποψη ἐκκλησιο-κανονικῆ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Μεσαίωνα”], ἐν *L’Année canonique*, τ. 53 (2011), σελ. 309-317, καὶ ἐν Sor. SELARU et Patr. VLAICU (sous la direction de), *La primauté et les primats. Enjeux ecclésiologiques*, Paris, Le Cerf-α, 2015, p. 149-157.

65. “Ἡ συνοδικὴ καταδίκη στὸν 19ο αἰ. τῆς Ἐκκλησιακῆς Συνεδαφικότητος τῶν Ἐκκλησιῶν Ῥώμης (1848) καὶ Βουλγαρίας (1872), καὶ οἱ ἀπορροές της στὴν ἐξέλιξη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Πρωτείου (1870 κ.έ.) καὶ τῆς Ὁρθόδοξου “Διασπορᾶς” (1870 κ.έ.)-Μέρος Α΄”, ἐν *Θεολογία*, τ. 83, τεύχ. 3 (7-9/2012), σελ. 131-152.

66. “Monachisme et Sécularisation (*Étonisme*)” [“Μοναχισμὸς καὶ Ἐκκοσμικεὺση (*Αἰωνισμὸς*)”], ἐν *** (ὑπὸ δημοσίευση) [12 σελ.].

67. “Τρόποι εφαρμογῆς τῶν Ἱερῶν Κανόνων στὸ Μυστήριον τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως”, ἐν *ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΙΠΕ) ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ, Ἐξομολογητική. Τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας στὴν Ποιμαντικὴ Θεολογία*, Ἀθήνα, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2013, σελ. 67-98, ἐν *Διδαχὴ [Καλαμάτα-Ι. Μητρόπολη Μεσσηνίας]*, τ. 67, τεύχ. 28 (7-9/2014), σελ. 4-10, καὶ τεύχ. 29 (10-12/2014), σελ. 1-10, καὶ τ. 68, τεύχ. 30 (1-3/2015), σελ. 1-6. Τὸ ἴδιο, “Adapting the Sacred Canons to the Mystery of Confession” (κεφ. 4), ἐν *Protopr. Vas. Thermos-Deac. Stephen Muse (eds.), Words in Spirit. Pastoral Perspectives on Confession*, Pennsylvania (USA), St. Tikhon’s Monastery Press, 2019, σελ. 73-94, καὶ ἐν π. Stephen Muse καὶ π. Βασ. Θερμοῦ (ἐπιμ.), *Τὸ Φῶς ποὺ ἐλευθερώνει. Ὀντολογικὲς, ὑπαρξιακὲς καὶ ψυχολογικὲς διαστάσεις τῆς Ἐξομολόγησης*, Ἀθήνα, ἔκδ. Ἐν πλῶ, 2021, σελ. 103-135.

68. “*Institution synodale et Administration ecclésiastique durant l’époque conciliaire jusqu’au patriarcat de Photius*”-“*Συνοδικὸς Θεσμὸς καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκηση κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Συνοδικῆς περιόδου μέχρι καὶ τὴν πατριαρχίαν τοῦ Μ. Φωτίου*”, ἐν *L’Année canonique*, τ. 55 (2013), σελ. 233-242, ἐν *Θεολογία*, τ. 86, τεύχ. 4 (10-12/2015), σελ. 17-30, καὶ ἐν *ΕΥΚΑΡΠΙΑΣ ΑΝΤΙΛΟΞΙΣ* (Τιμητικὸ Ἀφιέρωμα στὴν Εἰκοσαετία [1995-2015] θεοφιλοῦς Ἀρχιερατείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάμου, Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν κ. ΕΥΣΕΒΙΟΥ), Ἀθήνα, ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου, Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν, 2015, σελ. 633-644.

69. “La Question canonique des *Diptyques* ecclésiiaux (Enjeux ecclésiastico-politiques et *taxis* ecclésiо-canonique)” [“Τὸ Κανονικὸ ζήτημα τῶν Ἐκκλησιακῶν Διπτύχων (Ἐκκλησιο-πολιτικὰ διακυβεύματα καὶ ἐκκλησιο-κανονικὴ τάξη)”, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 43, τεύχ. 745 (31-12-2012), σελ. 11-29 καὶ 10-28 (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ), καὶ ἐν *Contacts*, τ. 65, τεύχ. 243 (7-9/2013), σελ. 413-436. Τὸ ἴδιο, ἐν P. De Mey – M. Stavrou (ἐπιμ.), *Καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν... Ἡ Μέλλουσα Πανορθόδοξη Σύνοδος: Ζητήματα-Διλήμματα-Προοπτικὲς*, Ἀθήνα, ἔκδ. Ἐν Πλῶ, 2015, σελ. 183-216, καὶ ἐν *Saint Vladimir’s Theological Quarterly*, τ. 60, τεύχ. 1-2 (2016), σελ. 111-132.

70. “<Church and Territory>, <Church Territory and Canonical Territory> and <Territorial Church and Eucharistic Territory> in the Age of Post-Ecclesiality” [“<Ἐκκλησία καὶ Ἔδαφος>, <Ἔδαφος Ἐκκλησίας καὶ Κανονικὸ Ἔδαφος>, <Ἐδαφικὴ Ἐκκλησία καὶ Εὐχαριστιακὸ Ἔδαφος> στὴν Μετα-ἐκκλησιακὴ ἐποχὴ”], ἐν *** (ὑπὸ δημοσίευση) [32 σελ.].

71. “Ἐκκλησιακὴ “Διασπορά”, ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς συνεδαφικότητος καὶ ἡ ἀναίρεση τῆς Ἐκκλησίας”, ἐν *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα* τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πέτρας καὶ Χερρονήσου, τ. 2, Νεάπολις (Κρήτης), 2011, σελ. 41-51, καὶ (ὡς λήμμα) ἐν *Μεγάλῃ Ὀρθόδοξῃ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, Ἀθήνα, Στρατηγικὲς Ἐκδόσεις Ε.Π.Ε., τ. 6, 2012, [λήμμα “Διασπορά”] σελ. 197 [στ. β, γ, δ]-199 [στ. α, β], καὶ ἐν *Ἀντικλήνωρ. Τιμητικὸς Τόμος Σπύρου Ν. Τρωιάνου*, τ. 2, Ἀθήνα, ἔκδ. Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, σελ. 1331-1340.

72. “Τὸ ζήτημα τοῦ Ἐνοθεϊσμοῦ (Συμβολὴ στὴν μελέτη τοῦ προβλήματος τῆς καταγωγῆς τῶν Θρησκειῶν)”, ἐν *Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα* τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 46 (2011), σελ. 245-323 [πλήρης μορφή], καὶ (ὡς λῆμμα) ἐν *Μεγάλῃ Ὁρθόδοξῃ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, Ἀθήνα, Στρατηγικὲς Ἐκδόσεις Ε.Π.Ε., τ. 7, 2012, σελ. 118 [στ. α]-126 [στ. β]. Ἐπίσης, “The Question of Henotheism (A contribution to the study of the problem of the Origin of all Religions)”, ἐν *Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα* τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 50 (2015), σελ. 247-322 [Entire text].

73. “Ἡ Αὐτόνομη Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας (1923) (Ἱστορικο-κανονικὴ προσέγγιση)”, (ὡς λῆμμα) ἐν *Μεγάλῃ Ὁρθόδοξῃ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ)*, Ἀθήνα, Στρατηγικὲς Ἐκδόσεις Ε.Π.Ε., τ. 7, 2012, σελ. 283 [στ. α]-290 [στ. α].

74. “Ὁ Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Χαράλαμπος Παπαστάθης καὶ οἱ ἀντινομίαι ἀντιπελάργωσης τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου”, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγ. Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ-Μ. Τατάγια (ἐπιμ.), *Ἡλιαχτίδα στὴν νομοκανονικὴ ἀμφιλύκη. Ἐπιστημονικὸ Μνημόσυνο τοῦ Καθηγητῆ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Χαράλαμπου Παπαστάθης*, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Σάκκουλα, 2013, σελ. 31-39 [καὶ vii-viii + 40-42].

75. “Ecclesiology and Human Rights” [“Ἐκκλησιολογία καὶ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα”], ἐν Elis.-Alex. DIAMANTOPOULOU & Louis-Léon CHRISTIANS (eds.), *Orthodox Christianity and Human Rights in Europe. A Dialogue between Theological Paradigms and Socio-Legal Pragmatics*, Brussels-Bern-Berlin-New York-Oxford-Wien, ed. by P.I.E. Peter Lang S. A. (series “Gods, Humans and Religions”, τ. 24), 2018, σελ. 27-28 καὶ 297-306 (στὰ ἀγγλικά), καὶ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΥ, *Δίκαιον Ὀφλημα* (Τιμητικὸς τόμος ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι Ἀρχιερατείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ), Ἀθήνα, 2018, σελ. 737-748.

76. “Synodalité et Saints Canons au sein de l’Église” [“Συνοδικότητα καὶ Ἱεροὶ Κανόνες στὴν Ἐκκλησία”], ἐν *Θεολογία*, τ. 86, τεύχ. 2 (4-6/2015), σελ. 153-169 (στὰ γαλλικά).

77. “Contextuality and Holy Canons within the Church” [“Συναφειακότητα καὶ Ἱεροὶ Κανόνες στὴν Ἐκκλησία”], ἐν *The Journal of Eastern Christian Studies*, τ. 69, τεύχ. 1-4 (2017), σελ. 307-321 (στὰ ἀγγλικά).

78. “Methods of Teaching about and with other Christian Denominations in Ecumenical Theological Education of Orthodox Institutions [Part VIII, chapter 131]” [“Μέθοδοι διδασκαλίας ἄλλων Χριστιανῶν στὸ πλαίσιο τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης (Ἐνότητα 8-131)”], ἐν Pantelis Kalaitzidis, Thomas Fitz Gerald, Cyril Hovorun, Aikaterini Pekridou, Nikolaos Asproulis, Guy Liagre, Dietrich Werner (eds.), *Orthodox Handbook on Ecumenism. Resources for Theological Education—“That they all may be one” (John 17:21)*, Βόλος, ἐκδ. τοῦ Volos Academy Publication

(in cooperation with WCC Publications, Geneva, and Regnum Books International, Oxford), 2014, σελ. 898-905 (στὰ ἀγγλικά).

79. “Le Monachisme et l’Église intégrée dans le monde (Le rapport antinomique entre l’institutionnel et le charismatique au sein de l’Église)” – κατατέθηκε στὰ γαλλικά καὶ μεταφράστηκε στὰ ἀγγλικά –, “Monasticism and the Church integrated into the World (The Antinomic Link between the Institutional and the Charismatic Dimension within the Church)” [“Ο Μοναχισμὸς καὶ ἡ συντεταγμένη μέσα στὸν κόσμον Ἐκκλησία (Ἡ ἀντινομικὴ διαπάλη Θεσμικοῦ καὶ Χαρισματικοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησία)”, ἐν Fondation de Malte, “Monasticism in the Mediterranean: Now and Tomorrow”, Telos-τ. 8 (2015), σελ. 39-60 (στὰ ἀγγλικά).

80. “Christianity and Human Rights before and after the Canon 8/VIIth. The Christian and the “other”, the “any other” (Gal 5:15)-Le christianisme du Canon 8 du VIIe Concile œcuménique de Nicée II (787). Le Chrétien et l’Autre, n’importe quel autre différent (Ga 3, 28) (Le contenu ontologique du Canon 8/VIIe) [Ἡ Χριστιανωσύνη τοῦ Κανόνα 8 τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νικαίας (787). Ὁ Χριστιανὸς καὶ ὁ Ἄλλος, ὁ ὅποιος διαφορετικὸς ἄλλος (Γαλ. 3, 28). (Τὸ ὄντολογικὸ περιεχόμενον τοῦ Κανόνα 8/Ζ΄)”, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 48 (2013), σελ. 281-307 (στὰ ἀγγλικά), ἐν *Teologia* [Ρουμανία], n° 4 (2013) [27 σελ.] (στὰ ἀγγλικά), ἐν *ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ. Ἀπὸ τὴν Μετεθρησκευτικὴ Ἀνθρωπολογία στὴν Ἠθικὴ τῶν Θρησκευτῶν* (Συλλογικὸς Ἀφιερωματικὸς Τόμος στὸν Καθηγητὴ καὶ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἀπόστολο Β. Νικολαΐδη), Ἀθήνα, ἐκδ. Γρηγόρη, 2020, σελ. 298-319, καὶ ἐν *ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν 30ετῆ διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ Α΄*, Ἀθήνα, ἐκδ. Ἄλτερ Ἐγκο ΜΜΕ ΑΕ, 2021, σελ. 773-788 (στὰ γαλλικά).

81. “Ἀπὸ τὴν Θεολογία καὶ τὴν Οἰκονομία, στὴν Κανονικὴ Οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας”, ἐν *Ἀπὸ τὴν Θεία Οἰκονομία στὴν Οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας* (Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Διημερίδας Μ.Φ.Θ.Σ. ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας [Ἀμαλιάδα, 19-20 Μαΐου 2012]), Ἀθήνα, ἐκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας/Ἡρόδοτος, 2015, σελ. 163-201.

82. “Τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ζήτημα στὴν Βουλγαρία (1992-1998-2009). Συγκεφαλαίωση καὶ Πορίσματα” (Κανονικὴ Γνωμοδότηση), ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 47 (2012), σελ. 225-255, καὶ ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεῦχ. 1 (2014), σελ. 27-55.

83. “Ἱστορικὴ Συνάφεια τῆς Κανονογέννησης καὶ Θεολογία τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας”, ἐν (*ὑπὸ δημοσίευση-Βόλος*), ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ Ἐμμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας II)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 29), 2015, κείμενο 2, σελ. 31-86, καὶ ἐν *Usk ja Elu* [Ταλλίνη], τεῦχ. 12 (2014), σελ. 39-42 ([ἐπιτομή], στὰ ἐσθονικά).

- 84.** “Συνοδικὸ Πρωτεῖο καὶ Συνοδικὸς Πρῶτος στὴν Ἐκκλησία (Ἀστικὴ Θρησκεία καὶ Ἐκκλησιακὸς Διατοπικὸς Πλουραλισμὸς, Πολιτειακὴ Μονοκεντρικότητα καὶ Ἐκκλησιακὴ Πολυκεντρικότητα)”- “Primauté conciliaire et Protos synodal au sein de l’Église (Religion civique et pluralisme inter-local ecclésial. Mono-centrisme impérial et poly-centrisme ecclésial)”, ἐν *Quaderni di Diritto e Politica Ecclesiastica* [Bologna], τ. 25, τεύχ. 1 (4/2017), σελ. 141-160 (στὰ γαλλικά), καὶ ἐν Ἀρχμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικὰ Ἐμμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας II)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 29), 2015, κείμενο 6, σελ. 166-190.
- 85.** “Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (691)-Προλεγόμενα”, ἐν *ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ* (Συλλογικὸς Τόμος), Ἀθήνα, ἐκδ. Ἀρχονταρίκι, 2016, σελ. 245-259.
- 86.** “Ἐκκλησιακὴ Οἰκονομία. Ὁρολογικὲς διευκρινήσεις καὶ ἐρμηνευτικὲς ἀναδρομήσεις στοὺς δρόμους τῆς Οἰκονομίας”, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 46, τεύχ. 774 (31-5-2015), σελ. 17-32 καὶ *** (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικά), καὶ ἐν *Kanon* [Βιέννη], τ. 24 (2016), σελ. 126-145 (στὰ γαλλικά).
- 87.** “Στὴν δίνη ἐνὸς κανονικοῦ κενοῦ. Ἡ δυσθήρατη Ἐκκλησιαστικὴ Δικαιοσύνη”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 13, τεύχ. 2 (2015), σελ. 179-187.
- 88.** “«Συνοδικότητα καὶ Πρωτεῖο»: “*Pares habent Primus*” καὶ “*Primus inter Pares*”. Ἀνατιστοιχίσεις μεταξὺ τῆς Α΄ Ἐκκλησιακῆς χιλιετίας καὶ τῆς Β΄ Ρωμαιοκαθολικῆς χιλιετίας. Πρὸς ἓνα νέο ὄρισμὸ τῆς σχέσης μεταξὺ «*Συνοδικότητας* καὶ Πρωτείου» καὶ «Πρωτείου καὶ *Συλλογικότητας*» (Ἱστορικὴ καὶ Ἐκκλησιο-κανονικὴ προσέγγιση)”-“«*Synodalité et Primauté* » : “*Pares habent Primus*” et “*Primus inter Pares*”. Discordances entre le 1er millénaire ecclésial et le 2e millénaire catholique romain. Vers une nouvelle définition de la relation entre «*Synodalité-Primauté* » et «*Primauté-Collégialité* » (Approche historique et ecclésio-canonique)”, ἐν *Papyri-Scientific Journal* [Θεσσαλονίκη], τ. 4 (2015), σελ. 227-234 (στὰ ἀγγλικά), ἐν *ΑΠΟΚΑΡΙΑΣ. ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡ. ΠΑΝΤΟΥ* [Συλλογικὸς Τόμος], Ἀθήνα, ἐκδ. Ἑλληνικὴ Ἐπιτροπὴ Σπουδῶν ΝΑ Εὐρώπης, 2016, σελ. 385-396, καὶ ἐν *Kanon*, τ. 25 (2017), σελ. 425-459 (στὰ γαλλικά).
- 89.** “Ἡ διαλεκτικὴ σχέση Ἐκκλησιακῆς Κανονοθεσίας καὶ Πολιτειακῆς Νομοθεσίας. Τὸ δισδιάστατο τῶν *Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας* καὶ τὸ μονοδιάστατο τῶν *Νόμων τῆς Πολιτείας*”, ἐν *Σύναξη*, τεύχ. 137 (1-3/2016), σελ. 64-70.
- 90.** “ΔΩΡΙΚΟ ΑΠΑΥΓΑΣΜΑ (Τὸ χωριὸ *NAMATA* στὴν ἀναζήτησι τῆς ἀπώτερης ἱστορικῆς του ταυτότητας. Μία δειγματοληπτικὴ συμβολὴ στὴν Ἱστορία τοῦ Δυτικομακεδονικοῦ χώρου καὶ στὴν ἀνάδειξι τοῦ Ἐνιαίου Δωρικοῦ Χώρου στὴν Ἑλλάδα)”, ἐν *ΒΕΛΛΑ, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Βελλᾶς Ἰωαννίνων*, τ. 8, τεύχ. Α΄ (2017-2019), σελ. 131-146.

- 91.** “Définitions et aspects ecclésio-canoniques de l’*Autocéphalie* (Les péripéties d’un *Système canonique* de l’Église) [Όρισμοὶ καὶ ἐκκλησιο-κανονικὲς πτυχεὲς τοῦ *Αὐτοκεφάλου* (Οἱ περιπέτειες ἐνὸς κανονικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας)]”, ἐν *** (*ὕπὸ δημοσίευση*) [17 σελ.].
- 92.** “Προλεγόμενα στὸ *Corpus Canonum* τῆς Ἐκκλησίας-Prolégomènes au *Corpus Canonum de l’Église*”, ἐν Ἀρχιμ. Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ – Archim. Grigorios D. PAPATHOMAS, *Τὸ Corpus Canonum τῆς Ἐκκλησίας (1ος-9ος αἰώνας). Τὸ κείμενο τῶν Ἐκκλησιακῶν Ἱερῶν Κανόνων/Le Corpus Canonum de l’Église (1er-9e siècles). Le texte des Saints Canons ecclésiastiques*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 30), 2015, σελ. 12-83 (δίγλωσσο: ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ).
- 93.** “*Αὐτοκεφαλισμὸς καὶ «Διασπορά»*. Μία σχέση ἀιτίου καὶ ἀιτιατοῦ (Συμβολὴ στὴν Θεματολογία τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τοῦ 2016)”, ἐν *Θεολογία*, τ. 87, τεῦχ. 1 (1-3/2016), σελ. 123-161, καὶ ἐν *Le Messager Orthodoxe* [Παρίσι], τεῦχ. 161 (II/2016), σελ. 23-57 (στὰ γαλλικὰ).
- 94.** “L’adoption de l’*Autocéphalie* en Occident et en Orient à une époque de flottement identitaire (2e millénaire européen)-(Synodalité et fondements canoniques des modes de relations interecclésiales impliquant les Églises territoriales-autocéphales)” [Ἡ υἰοθέτηση τῆς *Αὐτοκεφαλίας* στὴν Δύση καὶ τὴν Ἀνατολή σὲ μία ἐποχὴ ἀμφιταλάντευσης τῶν συλλογικῶν ταυτοτήτων (Β’ Εὐρωπαϊκὴ χιλιετία [1054-2017]) (*Συνοδικότητα καὶ κανονικὴ θεμελίωση τῶν ἐνδο-εκκλησιακῶν σχέσεων τῶν Αὐτοκεφάλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν*)], ἐν *Θεολογία*, τ. 90, τεῦχ. 1 (1-3/2019), σελ. 235-276 (στὰ ἑλληνικὰ), ἐν *Usk ja Elu*, τεῦχ. 17 (2019), σελ. 53-79 (στὰ ἐσθονικὰ), καὶ ἐν Dim. KERAMIDAS-Nik. KOUREMENOS (eds.), *Nationalism and Ecumenical Orthodoxy*, Thessaloniki, CEMES Publications-K. & M. Stamoulis Publications (series: Center of Ecumenical, Missiological and Environmental Studies “Metropolitan Panteleimon Papageorgiou, nr. 22), 2021, σελ. 59-89 (στὰ γαλλικὰ).
- 95.** “Τὸ καθεστῶς τοῦ Δικαίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Θρησκευμάτων στὸ πλαίσιο τῆς (νομικὰ ἐνιαίας καὶ Ἐνωμένης) Εὐρώπης”, ἐν *Θεολογία*, τ. 87, τεῦχ. 3 (7-9/2016), σελ. 119-128.
- 96.** “Ἡ ἀντινομικὴ διαπάλη *θεσμικοῦ καὶ χαρισματικοῦ* στὴν Ἐκκλησία”, ἐν *Θεολογία*, τ. 88, τεῦχ. 1 (1-3/2017), σελ. 23-46.
- 97.** “Τρία ἐρωτήματα περὶ ἀληθείας καὶ ζωῆς”, ἐν Κώστ. Πέτρου (ἐπιμ.), *Τὸ βιβλίον τῶν ἀπλῶν Ἐρωτημάτων*, Ἀθήνα, ἐκδ. Ἐντύποις, 2020, σελ. 113-130, καὶ ἐν *Ἀχιλλίου Πόλις* [Λάρισα], τεῦχ. 7 (1/2022), σελ. 65-81.
- 98.** “Ἐπισκόπηση Ἐργογραφίας Ἐγχειριδίων Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου (19ος-21ος αἰ.)”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 15, τεῦχ. 1 (2017), σελ. 199-204.
- 99.** “Ὁρθόδοξη κανονικὴ ταυτότητα καὶ δυτικὰ θεολογικὰ ἀντιδάνεια”, ἐν ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ «180 ΧΡΟΝΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ-

ΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (1837-2017)», πραγματοποιηθὲν στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (9-11 Μαΐου 2017), Ἀθήνα, ἔκδ. τῆς Κοσμητείας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ, 2018, σελ. 509-522.

100. “Οἱ Βιβλικοὶ δρόμοι τῆς *Κανονικῆς Οἰκονομίας* (Ἡ σχέση Παλαιᾶς Διαθήκης (Π.Δ.) καὶ Καινῆς Διαθήκης (Κ.Δ) ὡς *πρόδρομος* κάθε μεταγενέστερης *κανονικῆς ἐξέλιξης καὶ ἀνάπτυξης*)”, ἐν *Ἐκκλησία-Θεολογία-Βασιλεία. Τιμητικὸς Τόμος γιὰ τὸν Καθηγητὴ Γεώργιο Π. Πατρῶνο*, Ἀθήνα, 2019, σελ. 791-807, καὶ ἐν *Usk ja Elu*, τεῦχ. 16 (2018), σελ. 33-54 (στὰ ἐσθονικά).

101. “La soumission canonique des moines à l’*évêque local*”, ἐν *** (*ὕπὸ δημοσίευση*) [7 σελ.].

102. “Λόγος Προσφωνητικὸς στὸν Ὀμότιμο Καθηγητὴ Ἀστέριο Ἀργυρίου (Προσωπικὴ μαρτυρία)”, ἐν *** (*ὕπὸ δημοσίευση*) [9 σελ.].

103. “Θὰ ἦταν τὸ *Ἐκκλησιακὸ Ἀυτόκέφαλο* λύση γιὰ τὸ Προτεσταντικὸ «σχίσμα» τοῦ 16ου αἰ.; (Μία κατάθεση πρότασης πρὸς διερεύνηση καὶ πρὸς συζήτηση)”, ἐν *Μεταρρύθμιση καὶ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Διάλογος καὶ Ἀντίλογος πέντε αἰώνων* (Επιστημονικὴ Ἡμερίδα πραγματοποιηθεῖσα στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν-19 Δεκεμβρίου 2017), Ἀθήνα, ἔκδ. τῆς Κοσμητείας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ, 2018, σελ. 109-123.

104. “Σταθμοὶ διάπλασης τῶν Σχέσεων «Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας» καὶ «Κράτους καὶ Ἐκκλησίας» (Ἐννοιολογικὴ ἐπισκόπηση καὶ Ἱστορικο-κανονικὸ περίγραμμα) [“Milestones in the formation of Relationships between «Church [Ecclesia] – State» and «State – Church [Ecclesia]» (Semantic review and historical-canonical outline)”]”, ἐν *Θεολογία*, τ. 89, τεῦχ. 1 (1-3/2018), σελ. 23-44, καὶ ἐν (Συλλογικὸς Τόμος) *ΑΡΕΤΗΝ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΣΤΗΝ. ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ (ΚΕΛΛΥΣ) Α. ΜΠΟΥΡΛΑΡΑ*, τ. II, Ἀθήναι, 2021, σελ. 2041-2064 (στὰ ἀγγλικά).

105. “Οἱ τρεῖς ἀγάπες στὴν ζωὴ μας”, ἐν *Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης* (Περιοδικὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Kinshasa [Κονγκό]), τ. 4, ἀρ. 4 (5/2011), σελ. 28-29 (συνοπτικὴ πρωτοδημοσίευση), καὶ ἐν ***(*ὕπὸ δημοσίευση*) [13 σελ.].

106. “*Ἐκκλησιαστικὸς Ἀνθρωπομορφισμὸς*, ὁ κεντρικὸς πυρήνας τοῦ *Ἐκκλησιαστικοῦ Κουλτουραλισμοῦ* (Ἐκκλησιακὸς Κοινοτισμὸς καὶ Ὑπερβατικὲς Δικαιοδοσίεις-Μία συμβολὴ σὲ στρατηγικὲς προσέγγισης διεθνῶν νομοκανονικῶν ζητημάτων)”, Ἀθήνα 2018, ἐν *** (*ὕπὸ δημοσίευση*).

107. “Ἀπὸ τὴν πραγματοποιηθεῖσα Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Κρήτης (2016) σὲ μία ἄμεσα ἐπόμενη ὁμολογὴ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (*Ἐκκλησιο-κανονικὲς καὶ Ἀνθρωπολογικὲς/Βιο-οντολογικὲς προκλήσεις*)”, ἐν *ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία στὸν 21ο αἰῶνα (Πρακτικὰ τοῦ 8ου Διεθνoῦς Συνεδρίου Ὁρθοδόξου Θεολογίας, Θεσσαλονίκη, 21-25 Μαΐου 2018)*, Θεσσαλονίκη, ἔκδ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης [ΑΠΘ], 2021, σελ. 549-566.

- 108.** “Regard orthodoxe sur l’œuvre législative du pape François (Approche ecclésiologique)” [Μία ὀρθόδοξη θεώρηση στὸ νομοθετικὸ ἔργο τοῦ πάπα Φραγκίσκου (Ἐκκλησιο-κανονικὴ προσέγγιση)], ἐν *Revue de Droit Canonique* [Στρασβούργο], τ. 69, τεύχ. 2 (2019), σελ. 189-208 καὶ 337 (στὰ γαλλικά).
- 109.** “Ὁ Ἐπανευαγγελισμὸς τοῦ σύγχρονου κόσμου ὡς εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας (Τὸ δίπολο τῆς Ἐκκλησιακῆς πορείας στὴν Ἱστορία: Ἱεραποστολὴ καὶ Διαποίμανση τῶν Ἐθνῶν, ἐν ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΒΕΡΟΙΑΣ, ΝΑΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ, *Εὐαγγελισμὸς καὶ Ἱεραποστολὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο-ΚΔ’ Παύλεια* (Πρακτικὰ Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου), τ. 24, Βέροια, ἔκδ. τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας, 2018, σελ. 269-294.
- 110.** “Ἡ Θεολογία στὰ ἀσύμμετρα μυστικὰ ρεῖθρα τῆς Ποίησης (Ὁ χριστολογικὸς «Ὄρος τῆς Χαλκηδόνας» καὶ τὸ «Γεφύρι τῆς Ἄρτας» στὴν ἐρμηνευτικὴ πραγμάτωση τῆς διακειμενικότη-
τας)”, ἐν *Θεολογία*, τ. 90, τεύχ. 2 (4-6/2019), σελ. 171-203, καὶ ἐν *Konštantonove Listy* [Νίτρα-Σλοβακία], τ. 12, τεύχ. 2 (2019), σελ. 13-32.
- 111.** “Data – Prerequisite Principles for Granting Autocephaly (16th-21st c.)”-“Ἡ ἀνακήρυξη τοῦ Αὐτοκεφάλου στὴν Οὐκρανία (2019) (*Κανονικὴ Παράδοση καὶ σύγχρονα δεδομένα θεσμικῆς ἀμφιταλάντευσης*)”, ἐν *ΜΝΗΜΗ Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ* (Συλλογικὸς Τόμος-Ἐπιμέλεια Ἰω. Δ. Μπουγάτσου), Ἀθήνα, ἔκδ. Λουρίδειον Ἴδρυμα «Μνήμες τῆς Πόλης», 2021, σελ. 239-270.
- 112.** “Ἀπόστολος Παῦλος καὶ Παρθενώνας. Ἡ ἀντίδοση Ἀνάστασης καὶ Ἀρμονίας στὸ ἐπίπεδο τῆς Ὀντολογίας (Στὸν Παρθενῶνα «συγχέονται Μνήμη καὶ Ἀγαθὸ στὸ ἴδιο Ὑψος» [Ὁδ. Ἐλύτης])”, ἐν *Ἐκκλησία*, τ. 96, τεύχ. 8 (8-9/2019), σελ. 740-747, καὶ ἐν Ἐπισκόπου Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, Μητροπολίτου Περιστερίου, *Τρεῖς Λόγοι στὴν Ἀθήνα*, Ἀθήνα-Περιστέρη 2021, σελ. 15-40.
- 113.** “Κανονικὴ διάσταση καὶ Ἐκκλησιο-κανονικὲς πτυχὲς τοῦ Οὐκρανικοῦ ζητήματος”, ἐν *** [Ροῦφ 2019] (*ὕπο δημοσίευση*).
- 114.** “The Ecclesio-canonical hypostasis of the Parish-The case of Greece”, ἐν *** [Cluz 2019] (*ὕπο δημοσίευση*).
- 115.** “In memoriam. Ἐπικήδειος λόγος στὸν προαπελθόντα π. Γεώργιο Μεταλληνό”, ἐν *Θεολογία*, τ. 91, τεύχ. 1 (1-3/2020), σελ. 231-235.
- 116.** “Ἡ ὄντολογικὴ ὑπόσταση τῶν Ἱερῶν Κανόνων (Προεπισκόπηση μιᾶς κανονικῆς πραγματικότη-
τας σὲ νομικιστικὴ ὁμηρία)”, ἐν *** [Σύναξη 2020] (*ὕπο δημοσίευση*).
- 117.** “Ζώπυρα Κανονικὰ Ἀποφθέγματα ἀναδυόμενα μέσα ἀπὸ Κανονικὲς ρήσεις (*Κανονικὸ Ἀποφθεγματολόγιο*)”, ἐν *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν*, τ. 51 (2016-2021), σελ. 223-248.
- 118.** “«Κραταία ὡς ἀγάπη ἢ ἐλευθερία»”, ἐν *** [Λαμία 2021] (*ὕπο δημοσίευση*).

119. “Ομοφυλόφιλη ἔλξη, εὐτυχία, πίστη: πῶς συνδέονται; Ἡ ἀμφιφυλοφιλία τῆς Περσεφόνης (Σχολιασμός περίπτωσης)”, ἐν *Ψυχῆς Δρόμοι* [Ἀθήναι], τεύχ. 22 (11/2021), σελ. 152-153 καὶ 156-166.

120. “Χειροτονητήριος Λόγος εἰς Ἐπίσκοπον (Περιστερίου)”, ἐν *Ἐκκλησία*, τ. 98, τεύχ. 10 (11/2021), σελ. 869-870, καὶ ἐν Ἐπισκόπου Γρηγορίου Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, Μητροπολίτου Περιστερίου, *Τρεῖς Λόγοι στὴν Ἀθήνα*, Ἀθήνα-Περιστερὶ 2021, σελ. 91-95.

121. “Τὸ σύστημα τοῦ Ἀυτοκεφάλου καὶ ἡ ἄσκηση τοῦ διττοῦ χαλκηδόνιου *πρωτοδικαιοδοσιακοῦ καὶ προδικαιοδοσιακοῦ δικαίωματος* στό ἀποκύημα τῆς “*συν-κανονικότητας*” τοῦ Ἐθνοφυλετισμοῦ”, ἐν [8] σελ. (Θεολογικὴ Σχολὴ ΑΠΘ-**ὑπὸ δημοσίευση**). Τὸ ἴδιο, Григорий ΠΑΠΑΤΟΜΑΣ, “Аυτοкеφαλната система и упражняването на халкидонското предюрисдикционно право пред предизвикателството на етнофилетизма”, ἐν *Χριστιанство и култура* [Χριστιανοσύνη καὶ Πολιτισμός], Σόφια, τ. 21, τεύχ. 173 (6/2022), σελ. 108-116.

122. “Κριτικὴ ἀποτίμηση τοῦ Κανονικοῦ ἔργου τοῦ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου”, ἐν [7] σελ. (Βόλος-**ὑπὸ δημοσίευση**).

123. “Ὀλικὴ διάσταση μεταξύ *Κανονικῆς Παραδόσεως* καὶ *Ρωσικῆς Ἐθνο-εκκλησιαστικῆς Πολιτικῆς* (Ἡ πολλαπλασιαστικῶς ἀντικανονικὴ συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς *Ἀυτοκέφαλης-Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας* σέ βάρος τοῦ Παλαίφατου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας [13/26-12-2019])”-Κανονικὴ Γνωμοδότηση πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας”, ἐν [35] σελ. (Ἀθήνα-**ὑπὸ δημοσίευση**). Τὸ ἴδιο, Григорий ΠΑΠΑΤΟΜΑΣ, “Канонично експертно мнение за Александрийската Патриаршия”, ἐν *Χριστιанство и култура* [Χριστιανοσύνη καὶ Πολιτισμός], Σόφια, τ. 21, τεύχ. 170 (3/2022), σελ. 29-58.

124. “Ἄρθρο σὲ ἐξέλιξη”.

125. “Ἄρθρο σὲ ἐξέλιξη”.

Ἵπὸ ἔκδοση/Δημοσίευση προσεχῶς

126. “Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικότητα τῆς ὁμοφωνίας (Ἀποστολικοὶ κανόνες καὶ κ. 15/Ἀντιοχείας) στὴν οἰκονομία τῆς δημοκρατικῆς πλειονοψηφίας (κ. 6/Α' καὶ 19/Ἀντιοχείας) καὶ στὴν ἔκπτωση τῆς ἔθνο-εκκλησιακῆς *πολυαρχίας* (ἐποχὴ τῆς μετα-εκκλησιακότητας καὶ τοῦ μετα-δομικοῦ παγκοσμιμοῦ)”, (ἄρθρο ὑπὸ ὀλοκλήρωση) [17 σελ.].

Συνοψίζοντας, τὰ παραπάνω ἄρθρα κυκλοφοροῦν κατὰ περίπτωσιν σὲ δεκαῆξι (16) διαφορετικὲς γλώσσες, ἤτοι στὰ ἑλληνικά, γαλλικά, ἀγγλικά, ἰσπανικά, ἀραβικά, βουλγαρικά, σερβικά, ἀλβανικά, ρουμανικά, ἐσθονικά, λεττονικά, ρωσικά, φιλλανδικά, πολωνικά, οὐκρανικά καὶ φλαμανδικά.

Όλα αυτά τα έργα βρίσκονται αναρτημένα ελεύθερα στο Διαδίκτυο, στην ακαδημαϊκή ιστοσελίδα <https://uoa.academia.edu/GrigoriosPapathomas>.

VI. ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

1. “Nikolaos Chr. MAGGIOROS, *Constantin le Grand et la querelle donatiste. Contribution à l'étude des relations entre l'Église et l'État à l'époque de Constantin*, Thessalonique, éd. Byzantion, 2001, 196 p. (en grec), [Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Δονατιστικὴ ἔριδα. Συμβολὴ στὴν μελέτη τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Βυζάντιον, 2001, 196 σελ.], ἐν *Istina* [Παρίσι], τ. 47, τεῦχ. 1 (2002), σελ. 85-86.
2. “Nikolaos Ath. DALDAS, *Le Patriarche œcuménique de Constantinople et le statut canonique de la “diaspora” orthodoxe de langue hellénique-Le cas de la France*, Thessalonique-Katérimni, éd. Épektasis (coll. Bibliothèque Nomocanonique, n° 6), 2001, 605 p., [Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ κανονικὸ καθεστῶς τῆς Ἑλληνοφώνου Ὁρθόδοξου “Διασπορᾶς”-Ἡ περίπτωση τῆς Γαλλίας], Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 6), 2001, 605 σελ.”, ἐν *Istina* [Παρίσι], τ. 47, τεῦχ. 1 (2002), σελ. 98-99.
3. “Jean-Louis PALIERNE, *Mais où donc se cache l'Église orthodoxe ? La trop longue errance des Français* [Ποῦ κρύβεται ἐπὶ τέλους ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία; Ἡ μακροδαπὴς περιπέτεια τῶν Γάλλων], Παρίσι, ἐκδ. L'Âge d'Homme, 2002, 136 σελ.”, ἐν *Σύναξη*, τεῦχ. 92 (10-12/2004), σελ. 107-109.
4. “Cinquantenaire de la Revue *ISTINA* (1954-2004). Une documentation théologique et œcuménique exceptionnelle” [“Ἴωβηλαῖο τοῦ Περιοδικοῦ *Istina* (1954-2004). Μία ἐξαιρετικὴ θεολογικὴ καὶ οἰκουμενικὴ κειμενοστοιχία”], ἐν *Œcuménisme-Informations* [Παρίσι], τεῦχ. 377 (7-8-9/2007), σελ. 9-19, καὶ ἐν *Istina*, τ. 55, τεῦχ. 3 (2010), σελ. 289-299.
5. “Aram MARDIROSSIAN, *La Collection canonique d'Antioche. Droit et hérésie à travers le premier recueil de législation ecclésiastique (IVe siècle)* [Ἡ Κανονικὴ Συλλογὴ τῆς Ἀντιοχείας. Δίκαιο καὶ αἵρεση διὰ τῆς πρώτης συλλογῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας (4^{ος} αἰώνας)], Παρίσι, ἐκδ. Collège de France-CNRS, Centre de Recherche d'Histoire et Civilisation de Byzance (σειρά “Monographies”, ἀρ. 34)-ACHCByz, 2010, 394 σελ.”, ἐν *Contacts* [Παρίσι], τ. 64, τεῦχ. 237 (1-3/2012), σελ. 101-105.
6. “Ἰωάννη Μ. Κονιδάρη, *Ἰδιαίτερα Ἐκκλησιαστικὰ Καθεστῶτα στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια*, Ἀθήνα-Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Σάκκουλα Α.Ε., 2012, 276 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεῦχ. 1 (2014), σελ. 215-227.

7. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Δύο πολύτιμα χειρόγραφα Τερῶν Κανόνων (Πάτμου 172-Ἀθηνῶν 1372)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 20), 2006, 151 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεύχ. 2 (2014), σελ. 211, καὶ ἐν *Contacts*, τ. 67, τεύχ. 249 (1-3/2014), σελ. 113-114 (στὰ γαλλικά).
8. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Αἱ ἐκδόσεις τῶν Τερῶν Κανόνων κατὰ τὸν 16ον καὶ 17ον αἰῶνα (1531-1672)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 21), 2007, 228 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεύχ. 2 (2014), σελ. 211-212, καὶ ἐν *Contacts*, τ. 67, τεύχ. 249 (1-3/2014), σελ. 114-116 (στὰ γαλλικά).
9. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Τὸ Πηδάλιον καὶ ἄλλαι ἐκδόσεις Τερῶν Κανόνων κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 22), 2008, 547 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεύχ. 2 (2014), σελ. 212-213, καὶ ἐν *Contacts*, τ. 67, τεύχ. 249 (1-3/2014), σελ. 116-118 (στὰ γαλλικά).
10. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Τὸ Σύνταγμα Ράλλη καὶ Ποτλῆ καὶ ἄλλαι ἐκδόσεις Τερῶν Κανόνων κατὰ τὸν 19ον καὶ 20ὸν αἰῶνα*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 23), 2009, 179 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεύχ. 2 (2014), σελ. 213, καὶ ἐν *Contacts*, τ. 67, τεύχ. 249 (1-3/2014), σελ. 118-119 (στὰ γαλλικά).
11. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Λεξικὸν τῶν Τερῶν Κανόνων*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά “Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη”, ἀρ. 28), 2013, 366 σελ.”, ἐν *Νομοκανονικά*, τ. 12, τεύχ. 2 (2014), σελ. 213-214, καὶ ἐν *Contacts*, τ. 67, τεύχ. 249 (1-3/2014), σελ. 119-120 (στὰ γαλλικά).
12. “Γεωργίου Βασ. Στολίγκα, *Ἡ ποινικὴ μεταχείρισις τοῦ Κατωτέρου Τεροῦ Κλήρου κατὰ τὸ Ὀρθόδοξον Κανονικὸν Δίκαιον*, Ἀθήνα, ἐκδ. Παρρησία, 2014, 337 σελ.”, ἐν *Θεολογία*, τ. 86, τεύχ. 1 (1-3/2015), σελ. 387-393.
13. “Ελεονώρας Ἀ. Γιασιδίου, *Ἡ σπουδὴ τοῦ Δικαίου τῶν Θρησκευμάτων στὸ πλαίσιο τῆς ἐνιαίας Εὐρωπαϊκῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης (Διδακτορικὴ Διατριβή)*, Θεσσαλονίκη, Θεολογικὴ Σχολὴ (Τμῆμα Θεολογίας) τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 2016, 462 σελ.”, ἐν *Θεολογία*, τ. 87, τεύχ. 3 (7-9/2016), σελ. 119-128.
14. α. “Παύλου Μενεβίσογλου (Ἀρχιμ.), *Τὸ Ἅγιον Μύρον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἰδίᾳ κατὰ τὰς πηγὰς καὶ τὴν πράξιν τῶν νεωτέρων χρόνων τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν (σειρά “Ἀνάλεκτα Βλατάδων”, ἀριθμ. 14), 2^η1983, 275 σελ.”, β. “Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, *Μελετήματα περὶ Ἁγίου Μύρου*, Ἀθήναι, 1999, 301 σελ.” καὶ γ. Ἀγαθαγγέλου (Χαραμαντίδη),

Ἐπισκόπου Φαναρίου, *Ἡ θεολογικὴ καὶ κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ τοῦ καθαγιασμοῦ, τῆς παραλαβῆς καὶ τῆς λατρευτικῆς χρήσεως τοῦ Ἁγίου Μύρου κατὰ τὸν 19ο καὶ 20ὸ αἰῶνα* (Διδακτορικὴ Διατριβή), Ἀθήνα, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2012, 366 σελ., ἐν *Ἐφημέριος*, τ. 65, τεῦχ. 5 (9-10/2016), σελ. 19-20.

15. “Αναστασίου Κ. Βαβούσκου-Γρηγορίου Μ. Λιάντα, *Οἱ θεσμοὶ τοῦ Ἀυτόκεφάλου καὶ τοῦ Ἀυτόνομου Καθεστῶτος στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Μελέτες-Πηγές)*, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Μέθεξις, 2014, 230 σελ.”, ἐν *** (*ὕπο δημοσίευση*) [10 σελ.].

16. “Ἐνα δίδυμο ἐκκλησιο-κανονικὸ καὶ γεωπολιτικὸ ζήτημα: ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐθνογέννηση. «Γεωργίου Β. Τσούπρα, *Ἐκκλησία καὶ Ἐθνογένεση. Ἡ «Μακεδονικὴ» Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴν ὑπηρεσία τῶν Σκοπίων*», Ἀθήνα, ἐκδ. Γρηγόρης (σειρά «Νομοκανονικὰ Ἀνάλεκτα», ἀρ. 9), 2018, 410 σελ.”, ἐν *Θεολογία*, τ. 89, τεῦχ. 1 (1-3/2018), σελ. 346-352.

17. “Οἱ ἱστορικο-κανονικὲς καθηλώσεις ἐνὸς πολιτικοῦ Ἀυτόκεφάλου. «Γεωργίου Β. Τσούπρα, *Πατριαρχεῖο καὶ Βαλκάνια. Ἡ κατάργηση τῶν Ἀρχιεπισκοπῶν Πεκίου καὶ Ἀχρίδας (1766/67) στὸ πλαίσιο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς κατὰ τὴν Τουρκοκρατία*», Ἀθήνα, ἐκδ. Γρηγόρης (σειρά «Νομοκανονικὰ Ἀνάλεκτα», ἀρ. 14), 2019, 248 σελ.”, ἐν *Θεολογία*, τ. 91, τεῦχ. 1 (1-3/2020), σελ. 269-278.

18. “Θεοδώρου Ξ. Γιάγκου – Ἀντωνίου-Αἰμιλίου Ταχιάου (†), *ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ Ἁγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτη καὶ Δωροθέου Βουλησμά. Τὸ Πηδάλιον καὶ οἱ “περιπέτειές” του*, Ἁγία Νάπα-Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Μυγδονία & “ΚΥΠΡΗΣ”, 2020, 500 σελ.”, ἐν *Σύναξη*, τεῦχ. 159 (7-9/2021), σελ. 93-97.

VII. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

1. “ST JEAN CHRYSOSTOME, *Discours sur le prophète Élie et sur Jézabel (CPG 4971, BHG 577b)*” [“Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία στὸν Προφήτη Ἡλία καὶ τὴν Ἰεζάβελ”], ἔκδοση τοῦ κειμένου ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ χειρόγραφο (*editio princeps*), γαλλικὴ μετάφραση καὶ κριτικὰ σχόλια στὸ κείμενο, στὸν συλλογικὸ τόμο: *Le Saint Prophète Élie, d’après les Pères de l’Église, Bellefontaine* (σειρά “Ἀνατολικὴ Πνευματικότης”, ἀρ. 53), 1992, σελ. 113-122.

2. Ἰωάννου ΖΗΖΙΟΥΛΑ, “Ὁ συνοδικὸς θεσμός: Ἱστορικά, ἐκκλησιολογικὰ καὶ κανονικὰ προβλήματα”, ἐν *Τιμητικὸν Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Μητροπολίτην Κίτρους Βαρνάβαν*, Ἀθήνα, 1980, σελ. 161-190: Métropolitaine JEAN (ZIZIULAS) de Pergame, “L’Institution synodale : Problèmes historiques, ecclésiologiques et canoniques”, ἐν *Istina*, τ. 47, τεῦχ. 1 (2002), σελ. 14-44.

3. Ἀλεξάνδρου SCHMEMANN, “Ἡ σημασία τῆς παραδόσεως γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς χριστιανικῆς ζωῆς καὶ πίστεως στὴν Ἀμερικὴ”, ἐν *Σύναξη*, τεῦχ. 1 (1982), σελ. 24-28: Père Alexandre

SCHMEMANN, “L’importance de la Tradition pour le renouveau de la vie et de la foi chrétiennes en Amérique”, ἐν *Contacts*, τ. 44, τεύχ. 200 (2002), σελ. 386-393.

4. Π. Παύλου ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ, “Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμὸς στὴν Διασπορά. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὸν Καναδά”, ἐν *Παρεμβολή*, τ. 10, τεύχ. 48 (1-3/1999), σελ. 12-13: Père Paul ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ, “Orthodoxie et Communautés hellènes au sein de la diaspora. Le cas du Canada”, ἐν *Le Messager Orthodoxe*, τεύχ. 140 (I/2004), σελ. 66-70.

5. Σωτ. ΓΟΥΝΕΛΑ, “Ἐθνικισμὸς καὶ Ὁρθόδοξη Πίστη. Ἡ ἀναζήτηση τῆς παγκόσμιας συνείδησης πέραν τῶν διλημμάτων τοῦ τύπου “Χριστιανὸς ἢ Ἑλληνας””, ἐν *Καθημερινή*, τῆς 16-04-2000, σελ. Α2-49: Sot. GOUNELAS, “Nationalisme et Foi orthodoxe. La quête de la “conscience universelle” au-delà des dilemmes du type “Chrétien ou Hellène ?”, ἐν *Le Messager Orthodoxe*, τεύχ. 145 (II/2007), σελ. 72-75.

6. Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας) ΜΑΚΑΡΙΟΥ (Γρινιεζάκη), “Ἐἴκοσι καὶ πέντε ἔτη Πατριαρχίας Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ (1991-2016)”, ἐν Bishop ΜΑΚΑΡΙΟΣ of Christopolis, *Ecumenical Patriarch BARTOLOMEW Twenty-five Years of Patriarchal Ministry (1991-2016)*, σελ. 17-29: Ἐνῆque ΜΑΚΑΡΙΟΣ de Christopolis, “25 ans du patriarcat du Patriarche œcuménique BARTHOLOMÉE Ier (1991-2016)”, Ἡράκλειον, ἐκτ. ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ, 2016, σελ. 193-205 (στὰ γαλλικά).

VIII. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ (INTERVIEWS)

1. “Ἡ Ὁρθοδοξία στὴν Γαλλία” (Συλλογικὴ συνέντευξη ληφθεῖσα γαλλιστὶ ἀπὸ τὸ περιοδικὸ *Σύναξη*), ἐν *Σύναξη*, τεύχ. 44 (10-12/1992), σελ. 63-75.

2. “Biserica Nationala, Biserica Mama si Biserica locala (Interview)” [“Ἐθνικὴ Ἐκκλησία, Μητέρα Ἐκκλησία καὶ Τοπικὴ Ἐκκλησία”] (Συνέντευξη ληφθεῖσα ἀπὸ τὸν ἀρχισυντάκτη τοῦ περιοδικοῦ *Tabor Florin-Catalin Ghit*), ἐν *Tabor* [Cluj-Napoca], τ. 1, τεύχ. 11 (2/2008), σελ. 85-91 (στὰ ρουμανικά).

3. “Problèmes actuels au sein de l’Église orthodoxe contemporaine-Le Monde orthodoxe aujourd’hui” [“Σύγχρονα ὑφιστάμενα προβλήματα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας”] (Συνέντευξη ληφθεῖσα ἀπὸ τὶς φοιτήτριες τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βalamand τοῦ Λιβάνου καὶ ἀνταποκρίτριες τοῦ περιοδικοῦ *Alnour Lousay Saybaa* καὶ Maria Kabara), ἐν *Alnour* [Revue du Mouvement de la Jeunesse Orthodoxe (Περιοδικὸ τῆς Ὁρθοδόξου Νεολαίας)], τεύχ. 1 (2009), σελ. 33-40 (στὰ ἀραβικά).

4. Архим. Григорий Д. Папатомаc [Archim. Grigorios D. Parathomas], «Εποχα на Постцърковността?» [Εποχή τῆς Μετα-εκκλησιαστικότητας;] – Συνέντευξη ληφθεῖσα ἀπὸ τὸν Alexander Smochevski γιὰ λογαριασμὸ τοῦ περιοδικοῦ

«Християнство и култура» [«Hristianstvo i Kultura»/«Χριστιανισμός και Πολιτισμός»-Σόφια], τ. 19, τεύχ. 9 [156] (2020), σελ. 77-93 (στά βουλγαρικά).

Τέλος, εκλαϊκευμένα άρθρα ιστορικοῦ καὶ θεολογικοῦ περιεχομένου δημοσιευμένα σὲ περιοδικὰ Ἴ. Μητροπόλεων, ἐπαρχιακὰ καὶ τοπικῆς ιστορικῆς ἔρευνας στὴν Ἑλλάδα (πρόκειται γιὰ εἴκοσι πέντε [25] ἄρθρα συνολικά), καθὼς καὶ μία πληθώρα ἄρθρων σὲ διάφορες γλῶσσες στὸ Διαδίκτυο (Internet), κυρίως στὴν Γαλλία, τὴν Ἑσθονία καὶ τὴν Ἑλλάδα.

ΑΡΧΙΜ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ**

- 8-2-1998** : Μοναχός στην Ί. Μονή Αγίου Γεωργίου Λόφου Κιλκίς
(Άρ. Μοναχολογίου 1/8-2-1998)
- 8-2-1998** : Διάκονος στην Ί. Μητρόπολη (Μεταμορφώσεως) Κιλκίς
(Χειροτονητήριο άρ. πρωτ. 30/9-2-98)
- 11-2-1998** : Σχολάρχης του Έκκλησιαστικού Λυκείου Κιλκίς (έως 10-2-2000)
(Απόφαση άρ. πρωτ. Α2/179/11-2-98/Δ/νσης Έκκλ/κής
Έκπ/σης/Γεν. Δ/νσης Θρησκευμάτων/Υπουργού ΥΠΕΠΘ)
- 22-2-1998** : Χειροτονία εις Πρεσβύτερον (Ί. Ναός Παναγίας Κιλκίς)
(Χειροτονητήριο άρ. πρωτ. 39/23-2-98)
- 22-2-1998** : Όφφίκιο του Αρχιμανδρίτου (Ευεργετήριο Γράμμα άρ. πρωτ. 43/25-2-98)
- 24-2-1998** : Ίεροκήρυξ της Ί. Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου
(Ένταλτήριο Γράμμα άρ. πρωτ. 41/24-2-98· ΦΕΚ 40/27-2-98)
- 23-4-1998** : Ήγούμενος της Ί. Μονής Αγίου Γεωργίου Λόφου Κιλκίς
(Έγκαθιδρυτήριο Γράμμα άρ. πρωτ. 101/6-5-98)
- 18-10-1998** : Ευχή Πνευματικού στην Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου
(Ένταλτήριο Γράμμα άρ. πρωτ. 321/19-10-98)
- 25-5-2001** : Πρωτοσύγκελλος της Ί. Μητροπόλεως Γαλλίας (έως 31-12-2004)
(Κληρικολαϊκή Συνέλευση της Μητροπόλεως)
- 15-8-2002** : Ίερατικώς Προϊστάμενος του Καθηδρικού Ί. Ναού Αγίου
Στεφάνου Παρισίων (έως 31-8-2005)
- 1-3-2010** : Ίεροκήρυξ της Ίερας Αρχιεπισκοπής Αθηνών
- 5-3-2012** : Τακτικό Μέλος της Συνοδικής Έπιτροπής Διορθοδόξων και
Διαχριστιανικών Σχέσεων Ί. Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος
- 10-10-2015** : Αναπληρωματικό Μέλος της Συνοδικής Έπιτροπής Δογματικών και
Νομοκανονικών ζητημάτων Ί. Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

- **08/02/1998-10/11/1999** : Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου (**2 χρόνια**)
- **11/11/1999-10/11/2005** : Ίερά Μητρόπολη Γαλλίας (**6 χρόνια**)
- **11/11/2005-10/11/2009** : Αυτόνομη Έκκλησία της Έσθονίας (**4 χρόνια**)
- **11/11/2009-28/02/2010** : Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου (τò αυτό)
- **01/03/2010-08/10/2021** : Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών (**12 χρόνια**)
- **08 & 17/10/2021-σήμερα** : Έκλογή Έπισκόπου και Μητροπολίτης Περιστερίου

ΑΡΧΙΜ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

- 8-2-1998** : Μοναχός στην Ί. Μονή Αγίου Γεωργίου Λόφου Κιλκίς
- 8-2-1998** : Διάκονος στην Ί. Μητρόπολη (Μεταμορφώσεως) Κιλκίς
- 11-2-1998** : Σχολάρχης του Έκκλησιαστικού Λυκείου Κιλκίς
- 22-2-1998** : Χειροτονία εις Πρεσβύτερον (Ί. Ναός Παναγίας Κιλκίς)
- 22-2-1998** : Όφφίκιο του Αρχιμανδρίτου
- 24-2-1998** : Ίεροκήρυξ της Ί. Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου
- 23-4-1998** : Ήγούμενος της Ί. Μονής Αγίου Γεωργίου Λόφου Κιλκίς
- 18-10-1998** : Εύχη Πνευματικού στην Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου
- 25-5-2001** : Πρωτοσύγκελλος της Ί. Μητροπόλεως Γαλλίας
- 15-8-2002** : Ίερατικώς Προϊστάμενος του Καθεδρικού Ί. Ναού Αγ. Στεφάνου Παρισίων
- 1-3-2010** : Ίεροκήρυξ της Ίερας Αρχιεπισκοπής Αθηνών
- 5-3-2012** : Τακτικό Μέλος της Συνοδικής Έπιτροπής Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων Ί. Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος
- 10-10-2015** : Αναπληρωματικό Μέλος της Συνοδικής Έπιτροπής Δογματικών και Νομοκανονικών ζητημάτων Ί. Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

- **08/02/1998-10/11/1999** : Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου
- **11/11/1999-10/11/2005** : Ίερά Μητρόπολη Γαλλίας
- **11/11/2005-10/11/2009** : Αυτόνομη Έκκλησία της Έσθονίας
- **11/11/2009-28/02/2010** : Ίερά Μητρόπολη Πολυανής και Κιλκισίου
- **01/03/2010-08/10/2021** : Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών
- **08 & 17/10/2021 - σήμερα** : Έκλογή Έπισκόπου και Μητροπολίτης Περιστερίου